

HABARI

INFORMATION OM TANZANIA

34 årg

Nr 1 2002

Barbro Johanssons skola - Uhuru 40 år - Häxkonst/Solidaritet - Globalseminarium

TIDNINGEN HABARI

utges av
**SVENSK-TANZANISKA
FÖRENINGEN
SVETAN**
www.svetan.org

REDAKTION E-post habari@svetan.org

Lars Asker	tel 08/38 48 55, 08/685 57 30 (arb), mob 0705 85 23 10 Friherregatan 133, 165 58 HÄSSELBY
Katarina Beck-Friis	tel 08/645 35 07, 08/617 62 45 (arb) Pingstvägen 62, 126 36 HÄGERSTEN
Carl Åke Gerdén	tel 08/717 33 74 Knopvägen 27, 133 44 SALTSJÖBADEN
Oloph Hansson	tel 08/88 36 64 Båtsmanskleivet 5, 129 40 HÄGERSTEN
Bo Lidman	tel 08/30 84 06, 08/54 55 22 56 (arb) Vikingagatan 10, 113 42 STOCKHOLM
Eva Löfgren Sten Löfgren	tel 08/36 48 88, mob 0702 11 98 68 tel 08/36 48 88, mob 0708 90 59 59 fax 08/760 50 59 (hem) Enköpingsvägen 14, 175 79 JÄRFÄLLA
Anita Strömberg	tel 08/91 73 27, 08/783 37 32 (arb) Årstavägen 113, 120 58 ÅRSTA

PRISUPPGIFTER MM

SVETAN-medlemskap inkl HABARI	250 kr
Ungdomsmedlemskap	125 kr
Prenumeration HABARI	225 kr
Enstaka HABARI	50 kr

(äldre nummer enligt överenskommelse)

Betala in korrekt belopp på **SVETANs postgiro 35 95 50-1**
– ange på talongen vad som önskas. SVETANs adress:

SVETAN, BOX 22003, 104 22 STOCKHOLM
E-post: info@svetan.org

ÄMNESOMRÅDEN i tidigare HABARI

1/92 Turism	1/97 Skulptörskolan
2/92 Zanzibar	2/97 Musik
3/92 Blandat	3/97 Afrikaimport, Konst, Usangi
4/92 Idrott	4/97 Kvinnor, Fack, Landsbygd
1/93 Handel och ekonomi	1/98 Kultur, Flyktingfrågor
2/93 Turism, flyktingar	2/98 Natur o resor
3/93 Tanzania på Skansen	3-4/98 Jubileumsnummer
4/93 Sjukvård	1/99 Symposium/Nykterhet
1/94 Blandat	2/99 Ekonomi, Årsmöte, Resor
2/94 Utbildning	3/99 Presidentbesök
3/94 Blandat	4/99 Media, Skulptörskolan
4/94 Religion	1/00 Nyerere, Barbro Johansson, Utbildning
1/95 Sv bistånd. Demokrati	2/00 Tanzaniaibilden, Förlag
2/95 Människans ursprung, Safina	3/00 AIDS, Utbildning, Resor
3/95 Blandat	4/00 Mama Barbros skola, Litteratur
4/95 Valet	1/01 Dar es Salaam
1/96 Valet m m	2/01 Zanzibar
2/96 Musik. Bistånd. Bibl.	3/01 Utbildning, Aids, Zanzibar
3/96 Ngorongoro. Karagwe	4/01 Swahili
4/96 Bistånd. Litteratur	

Kopior på enstaka HABARI-artiklar kan beställas från redaktionen – kontakta Lars Asker. Eftertryck eller utdrag ur artiklar får endast ske med författarens tillstånd. Citera oss gärna, men ange källan!

Omslag: Skulptörskolans lärare Maiko Anang'angola med KKH-elev, foto Eva Löfgren

Elanders Gotab 37863, Stockholm 2001, ISSN 0345-437

Tryckt på miljövänligt papper

sid 2 - Habari 1/2002

SVETANS STYRELSE

Ordförande
Liza Ilskog

Högalidsgatan 36 A, 3 tr
117 30 STOCKHOLM
tel 08/668 13 05, 08/657 10 31 (arb),
mob 0706 02 97 41

Kassör

Lennart Hernander

Svankärsvägen 5 B
756 53 UPPSALA
tel 018/50 81 77, mob 0703 41 11 42

Sekreterare

Maarit Ketola/Ondusye

Illerstigen 20
170 71 SOLNA
tel 08/85 93 58, 08/470 98 98 (arb)

Ledamöter/Suppleanter

Lars Asker (se red.)

Yvonne Brundin

Ångsklockevägen 11
181 57 LIDINGÖ
tel 08/767 79 05, 08/546 666 00 (arb)

Oloph Hansson (se red.)

Elisabeth Hector

Ekspinnarvägen 12
141 37 HUDDINGE
tel 08/711 11 70

Phoebe Lägervik

Arvodesvägen 10
129 33 HÄGERSTEN
tel 08/18 19 13

Sten Löfgren (se red.)

Joyce Makungu

Gerdeby 1
640 24 SKÖLDINGE
tel 0157/506 36

Heléne Wikström

Svankärsvägen 5 B
756 53 UPPSALA
tel 018/50 81 77

Lokalrepresentanter

Gunilla och Ronny Lundberg

tel 090/12 97 92
Storgatan 86, 903 33 UMEÅ

Torbjörn Klaesson

tel 054/52 23 64
Lillmossev 49, 663 42 HAMMARÖ

Rehema Prick

tel 0302/154 13
Åtorps Björkvägen 7
443 31 LERUM

TANDALA, ordf. Lars Hansson

tel 040/44 78 27
Murgrönegränd 8
230 40 BARA

*

Skulptörskolan

www.svetan.org/skulp

Postgiro: 465 9945-2

Projektkoordinator Sten Löfgren
E-post: sten@svetan.org

*

Tanzanias ambassad

tel 08/24 48 70, Oxtorgsgatan 2/4
Box 7255, 103 89 STOCKHOLM

ORDFÖRANDENS SPALT

WANTED!!!

Mer eller mindre aktiva medlemmar!

Den verksamhet vi driver inom ramen för Svetan är många nyfikna på. Det visar sig inte minst på antalet besökare på vår hemsida – mer än 60 personer surfar varje vecka in för att kolla upp Svetans aktiviteter eller för att hitta andra intressanta Tanzania-länkar. Flera ringer också till oss i styrelsen för att höra vad som är på gång.

Men nu är det ju så att de aktiviteter i form av seminarier, träffar etc. som vi aktiva mäktar med att genomföra under ett år är relativt få... Vi jobbar med några arrangemang runt skulptörprojektet och vi genomför, tillsammans med Tanzanias ambassadör i Sverige en seminarieserie på några olika platser i Sverige. I mars kommer vi att vara i Umeå och i Svedala. Vi ger årligen ut fyra nummer av Habari.

Vi skulle kunna göra mycket mer om du är med – inte minst du som bor någonstans ute i vårt avlånga land! Fler aktiviteter utanför huvudstaden efterlyses alltså!!!

Hör av dig till någon av oss i styrelsen om du är intresserad så hjälper vi gärna till. Det kan vara allt från tips på olika aktiviteter eller information om andra intresserade som bor i närheten av dig. Andra sätt att engagera sig är att skriva i Habari eller att komma med förslag på vad vi kan lägga ut på hemsidan.

Habari är inne i sin tredje stora omdaning: Från Stencil till Källartryckeri till Tryckeri av satt text med vår egen montering och layout (först på Ordfront, sedan Gotab). Nu rationaliserar vi bort sättnings- och bildkostnader genom inköp av eget program för Desktop Publishing. Detta sker p.g.a. ekonomisk nödvändighet, och medför förändringar av redaktionsarbetet som inte enbart är positiva. Dock gör förändringen det mycket lätt att lägga ut Habari på nätet, vilket också kommer att ske fr.o.m. april. **Var dock beredda på avsiktliga och oavsiktliga förändringar i lay-out i denna Habari!**

I detta nummer av Habari följer vi bland annat upp med några artiklar med anknytning till vårt förra temanummer om swahili.

I slutet på förra året firade Tanzania sin jubileumsdag med anledning av 40 år som ett fritt land – Uhuru. Det var värt att fira och en stor fest anordnades som höll på långt in på småtimmarna. Svetan var naturligtvis där och bilder på "folket i vimlet" kan du spana in längre fram i detta nummer.

Missa inte Svetans årsmöte som hålls i Stockholm lördagen den 20 april. Avslutas med dans till musik med östafrikanska rytmer – välkommen!

*

I huvudet på en swahililärare

Egentligen var det präst han först hade tänkt bli, Amon John Gyunda, idag bosatt i Spånga utanför Stockholm. Han växte upp i Singida i nordvästra Tanzania bland sex syskon, och drevs tidigt av en längtan att bidra till ett bättre samhälle. Anna Wahlgren intervjuade.

Men när Amon var i tonåren kände han att arbetet som präst skulle bli begränsat. Det kändes som han skulle kunna göra mer nytta som lärare. Så Amon sökte till Evangelistskolans två-åriga lärarutbildning. Det kändes rätt, så efter år av religionsstudier, gymnasiet och högskolan var Amon färdig lärare.

- "Vad är viktigast att lära ut i skolan?", frågar jag.

- "Förutom att lära sig att läsa och skriva att lära sig att förenkla livet för sig själv och andra," svarar Amon. "Man bör utbilda sig för att lära sig att leva bättre. Inte för att få ett bra jobb," förtydligar han.

Amon kom till Sverige första gången 1997. På hans uppehållstillstånd står det att han är född den 3/8 1962. Det är möjligt att det är sant, men ingen vet riktigt. Amon tror själv att han är född någon gång mellan 1962 och 1965. Eftersom han, som de flesta andra i Tanzania vid den tiden, är född hemma finns det inga datum nedskrivna. Den 3/8 är datumet han kom till Sverige. Att det blev just 1962 i passet var för att det var lätt att få pass om man var född året efter Uhuru (friheten).

I Sverige fick Amon ganska snabbt via kontakter ströjobb som privatlärare i swahili. Nöjda elever spred informationen vidare och nu undervisar Amon både privat och på ABF. Han vikarierar också som präst ibland i Klara Kyrka på Swahili-gudstjänsten på söndagar klockan 14 - välkomna! Han har också blivit anlitad som översättare av TV4 när de haft swahili-inslag.

Nytt språk i gymnasiet

I tanzaniska skolor byter elever undervisningsspråk i gymnasiet. Från och med första året i gymnasiet ska all undervisning ske på engelska från att tidigare ha skett på swahili. Detta är något Amon är starkt emot. Han gör paralleller till Sverige och vår undervisning - Sverige har en tredjedel av Tanzanias invånare, men här är det ingen som ifrågasätter att undervisningen ska ske på svenska på gymnasiet. Han pratar länge och engagerat om Swahili som ett enande språk. Inte bara för Tanzania, utan om planerna på att Afrika ska ha ett eget gemensamt språk. Swahili, menar Amon, passar utmärkt som gemensamt språk då det är mer likt ursprungsspråken än kolonialspråken engelska, franska eller portugisiska. Därför skulle det vara mycket lättare för de flesta i Afrika att lära sig.

Paradiset?

Anledningen till att Amon kom till Sverige heter Malin, och är sedan förra året Amons fru. De träffades när Amon undervisade swahili för bl.a. svenskar i Morogoro. När

hans tanzaniska vänner fick reda på att han skulle flytta till Sverige tyckte de att han fått en "biljett till paradiset."

- "Är Sverige då paradiset?", undrar jag.

- "Alla ställen kan vara paradiset om man visar människor respekt och får respekt tillbaka," svarar Amon mycket diplomatiskt. Och en smula kryptiskt..

Vi pratar vidare och han förtydligar att mycket, mycket är bra i Sverige. Det är liksom i Tanzania lugnt och fredligt. Men det finns en skillnad. Det är att i Sverige är folk ibland alltför toleranta. Här kan en nazist slå ner en oskyldig person när andra ser på. I bästa fall ringer någon polisen, men ingen ingriper handgripligen. Det skulle aldrig ske i Tanzania.

- "I Tanzania kan alla föräldrar säga till allas barn," sammanfattar Amon.

Om Amon blev statsminister i Sverige skulle han ändra på lagarna kring hantering av flyktingar och invandrare. Om man inte arbetar alls får man bidrag. Om man lyckas få ett jobb någon dag i veckan får man inget bidrag alls. Och man får lära sig språket alldeles för långsamt.

Swahili-länkar (<http://...>)

goto.worldlanguage.com/Languages/Swahili.htm

En websida där man kan läsa om kiswahili som språk, få information om lexikon och några dataspel som har som syfte att lära sig kiswahili.

www.cis.yale.edu/swahili/grammar/grammar.htm

Två studenter, Helen L. Erickson och Marianne Gustafsson, vid Yale University har gjort underlag till ett läromedel om swahiligrammatik.

www.afro.uu.se/kurser/swahil.html

Info om kurser i swahili vid Uppsala Universitet.

stp.ling.uu.se/call/other/viestam.html

Övningar i swahili som har med klockan och tid att göra. Materialet är utvecklat vid Uppsala Universitet, Language Engineering Program, STP.

www.tanzania.go.tz

Regeringens websida med information om tanzania på både engelska och kiswahili.

- "Vad ger det för signaler till oss som kommer hit?", undrar Amon som själv aldrig sökt något bidrag, och som talar fem språk (swahili, kinyiramba, kinyituru, engelska och svenska).

Om han blev president i Tanzania skulle han förutom att införa swahili som undervisningsspråk även på gymnasiet, verka för att de som studerar utomlands återvänder. De behövs för att bygga upp landet, tycker Amon.

Återvända ja. Tänker Amon själv återvända?

- "Ja, jag vill återvända en dag. Malin och jag pratar om att bygga en skola där vi vill lära eleverna grunderna. Om livet, världen, att ha höns, sköta kor och ekonomi, så att de får en bra bas i livet och kan bli självständiga," säger Amon.

Om du vill förbättra din swahili kontakta gärna Amon telefon 08-585 499 84

Besök vid Barbro Johanssons skola

Sonja Björkén, aktiv i stödföreningen, besökte Barbro Johanssons skola för flickor i Dar es Salaam i augusti 2001. Hennes intryck var övervägande positiva och förmedlas här i något bearbetad form. Text och foto: Sonja Björkén.

Rektor för skolan heter Halima och är lärarutbildad samt har arbetat med utbildningsfrågor i ett av ministerierna. Mitt intryck av Halima som en öppen, tydlig och ansvarskännande person förstärktes under vår samvaro.

Skolan

Skolans verksamhet bedrivs för närvarande på två olika ställen i hyrda lokaler. Andra årskursen (Form 2) bor och undervisas i en hyrd tvåvåningsfastighet i Ada Estate nära Old Bagamoyo Road. Där finns också en byggnad som inrymmer kök och matsal. Huvudbyggnaden inrymmer klassrum, sovsalar, elevrum, rektorsexpedition, lärarum samt administrationslokaler. Första årskursen bor och undervisas i en villa i Mikosheni som tillfälligt omvandlats till skollokal med sovsalar.

Skolan beräknar för närvarande årskostnaderna för en elev till 1.500.000 TSHS. Då ingår inte examinationskostnader, hyror och vissa personalkostnader. JOHA TRUST har i samråd med rektor "beslutat" att egenavgiften skall vara 250.000 TSHS per år. Några familjer har haft svårigheter att betala avgiften. I offentliga skolor är skolavgiften c:a 100.000 TSHS, men då tillkommer kostnader för skoluniform, sängutrustning m.m. Den faktiska kostnaden för dagskolor uppges vara kring 800.000 TSHS per år. Kostnaderna för privata internatskolor varierar.

Form 2 har 40 flickor som började i april 2000. Sex av dem klarade inte proven vid slutet av första året och har fått lämna skolan. Undervisningen bedrivs till största delen i halvklass och man har infört stödundervisning för dem som behöver det. Eleverna har i sina tidigare skolor undervisats på kiswahili men i Secondary School sker all undervisning på engelska, varför flera flickor naturligt nog har språkproblem.

JOHA Board of Trustees är ansvariga för skolan men det operationella ansvaret ligger hos rektor, som sköter sin syssla på heltid och endast undantagsvis undervisar. JOHA äger skolan och har arbetsgivaransvaret. JOHA är en stiftelse.

Skolan följer helt den nationella kursplanen och eleverna deltar i nationella prov. Bristen på datorer och laborationsutrustning har dock medfört vissa svårigheter.

Flickorna undervisas också om HIV/AIDS genom föreläsningar och video. Detta har

varit en viktig fråga för Stödföreningen.

Skolan har nu nio lärare plus rektor. Lärarna betalas väl och sidjobb är inte tillåtna. Lärarna verkade engagerade och ambitiösa och flertalet är unga. En lärare och husmor bor med eleverna. Det finns ytterligare ett tiotal anställda.

Rekrytering

Inbjudan att sända ansökningar till skolan har gått ut till landets alla regioner. Avsikten var att 80 elever skulle beredas plats men endast 63 kom. Troligen hade de övriga inte kunnat betala för resan till Dar. Rektor får dagligen samtal från föräldrar som vill ha in sina döttrar på skolan - och ofta är beredda att betala för dem.

Klassrumsbesök

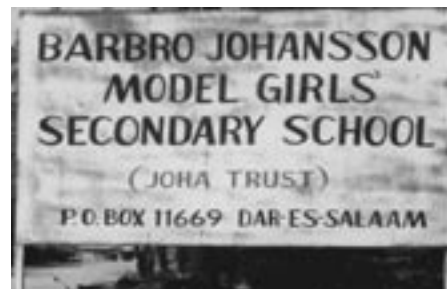
Jag besökte alla fyra klasserna tillsammans med rektor och talade en liten stund i varje klass.

Jag ställde frågor till flickorna om deras framtidsplaner och de har verkligen ambitioner. De flesta vill bli läkare, lärare eller advokater men en flicka vill bli pilot. Jag lyssnade också på

undervisningen och var mycket nöjd med vad jag såg och hörde i form av lärarprestationer.

Den nya skolan

Skolan har fått en stor tomt i Lugoroni av regeringen och skolbyggnaderna där var nästan färdigställda. Det finns två administrationsbyggnader i ett plan samt två

Barbro Johansson - skolporträtt

längor med sovsalar, dusch- och toaletterum samt bostad för husmor. Varje sovsal har plats för åtta flickor och tillsammans finns plats för 120 flickor. Två skolbyggnader med tre klassrum i varje var färdiga.

Vatten och elektricitet har dragits in men vattnet är endast tillgängligt i teorin. Skolan är ansluten till huvudvattenledningen mellan Ruvofloden och Dar es Salaam, men vattentillgången är nästan obefintlig, dels på grund av avtappningar, dels på grund av olika byråkratiska problem och oklara beslutsvägar. JOHA TRUST har tagit upp detta på ministernivå och utlovats hjälp men vattenbristen är katastrofal och man överväger att hämta vatten till skolan i tankbilar.

Skolan kan troligen klara sig med befintliga byggnader i ytterligare något år men man kommer att behöva bygga i första hand fler sovsalar mycket snart. En fullt utbyggd skola med fyra plus två årskurser kommer att kräva ytterligare undervisningslokaler och sovsalar

Nya skolan håller på att byggas

samt lärarbostäder.

Önskelista

I samtal med rektor framkom att man har följande önskemål om hjälp från Stödföreningen (och andra biståndsgivare):

-Laborationsutrustning för kemi, fysik, biologi

-Bibliotek, d.v.s. böcker - i första hand

skönlitteratur på engelska

- Medicinsk utrustning till skolans lilla klinik - förband, febertermometrar, receptfria läkemedel m.m.

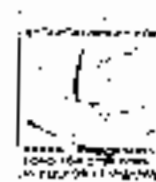
- Bil(ar) - helst fyrhjulsdrevna

- Volontärer (framför allt språklärare som har resp. språk som modersmål men även lärare i naturvetenskapliga ämnen)

Framtid

Om skolan skall kunna leva upp till sin ambition att erbjuda ambitiösa och begåvade men ekonomiskt medellösa flickor kostnadsfri utbildning kan man inte i längden enbart vara beroende av donationer. Man måste skaffa sig egna intäkter förutom att också tillåta ett rimligt antal betalande elever. Bland de framtida intäktskällor man hittills identifierat ingår ersättning för att man upplåter lokalerna till kurser och konferenser (framför allt under lov), försäljning av IT-tjänster och försäljning av jordbruksprodukter som kan odlas på området.

Vid besök hos Jan Lindström vid Svenska ambassaden fick jag ta del av en rapport som rekommenderar projektet för stöd.

Vuxenstraff mot familjerätt

Här fortsätter Carl-Åke Gerdén sin redovisning av fallet med Khadija Kalokola, som dömts till utvisning - men dottern blev kvar i Sverige.

I Habari nr 3 2001 skrev jag en artikel om den tanzanska mamman Khadija Kalokola. Hon hade dömts till 12 års fängelse och livstids utvisning från Sverige. Hennes dotter (två år vid domen) vistades under tiden hos en svensk fosterfamilj. När Khadija hade avtjänat sitt straff (förkortat till åtta år) ville hon förra året återvända till Tanzania tillsammans med sin dotter. Tingsrätten dömde då att fosterfamiljen skulle få vårdnaden av dottern.

Vårdnaden

Efter vädjan i sista minuten beslöt regeringen att utvisningen skulle skjutas upp och ärendet skulle prövas på nytt i hovrätten. Den 11 mars i år kom Svea Hovrätts dom. Hovrätten beslöt att fastställa tingsrätts dom. Det vill säga att de svenska fosterföräldrarna får vårdnaden om dottern. Domstolen hänvisar i domen till att den svenska socialtjänsten bedömt att dotterns utveckling skulle bäst gagnas av att även i fortsättningen leva tillsammans med fosterfamiljen. Khadija hade yrkat att hon skulle få tillstånd att träffa sin dotter i Sverige två gånger per år. Med hänsyn till dotterns hälsa och att dottern flera gånger visat att hon inte ville träffa mamman beslöt domstolen att för närvarande avslå denna begäran. Khadija fick alltså ingen domfäst rätt till umgänge med dottern. Om de skall träffas så måste detta alltså ske på dotterns initiativ.

Utvisningen

Regeringen (Britta Leijon) har att ta ställning till Khadija Kalokolas utvisning. Eftersom inga nya fakta framkommit beslöt regeringen den 14 februari att inte ändra tingsrätts

tidigare dom om utvisning.

Att träffas

Om dottern senare skulle vilja träffa Khadija, så måste det på grund av Khadijas utvisning från Sverige ske i Tanzania eller något annat land. Det blir kostsamma möten om de överhuvudtaget blir av. Att i praktiken träffas eller att ett närmare förhållande mellan mor och dotter etableras framstår i dagsläget som osannolikt i och med hovrättsens beslut.

Vems rätt prioriteras?

Khadija återvänder till Tanzania utan sin dotter. Den situation uppstått reser många frågor om barnets rätt, föräldrars rätt, kultur och vad den svenska rättsordningen med livstids utvisning innebär. Vems "rätt" skall prioriteras? Barnets rätt och väl säger nog många av oss och hänvisar till FN:s konvention om barnets rättigheter som Sverige skrivit under. Enligt svensk rätt skall stor vikt fästas vid barnets egen inställning. Sattes dotterns rätt främst i det här fallet?

I praktiken skapades från början en djupt olycklig situation. Den svenska rättsens krav på att Khadija avtjänade sitt straff här i Sverige innebar att hon inte hade rimliga förutsättningar att uppföstra sin dotter. Istället kom dottern under åtta år växa upp i en svensk familjemiljö där den biologiska mammans kultur och språk inte existerade på annat än sätt än som främmande ord. I tingsrättsens dom står det så här: "För tingsrätten står det klart att dotterns anknytning till Afrika är svag. En återflyttning till Afrika skulle innebära en

mycket uppsplitande omställning för dottern och i nuläget sannolikt påverka hennes psykiska hälsa på ett menligt sätt".

En lösning

Det är lätt att vara efterklok. Men borde det inte med lite fantasi ha varit möjligt att för åtta år sedan förutse att resultatet skulle bli en separation mellan mor och dotter? Hur skulle man ha kunnat förhindra en sådan skilsmässa? En lösning vore att Khadija hade fått avtjäna sitt straff i ett tanzanskt fängelse. Dottern hade i så fall följt med mamman tillbaka till Tanzania och bott hos släktingar i sin ursprungliga kulturella miljö (exempelvis hos den familj där Khadijas äldre dotter bodde medan mamman var i Sverige). När mamman efter åtta år lämnade fängelset, så skulle både mor och dotter fortfarande ha tillhört samma kultur och tala swahili.

Agera så att barn inte kommer i kläm!

Vad som hände med Khadija Kalokola och hennes dotter är en signal till de tanzanska och svenska regeringarna att tänka och handla med vidare perspektiv. Det behövs ett avtal mellan våra länder som gör det möjligt för en tanzansk medborgare att avtjäna straff för ett brott begånget i Sverige i ett tanzanskt fängelse och vice versa. Sådana överenskommelser finns mellan Thailand och Sverige. Svenskar som dömts för (narkotika)brott i Thailand kan idag sona sitt brott i ett svenskt fängelse.

I en alltmer globaliserad värld behöver vi kreativa internationella överenskommelser som ger bättre möjligheter att försvara barns rättigheter och tillgodose deras långsiktiga behov. Vi uppmanar justitieministrarna i respektive land och andra med makt att samarbeta. Att stifta lagar som ger förutsättningar kwa manufaa ya taifa la kesho /för kommande generationers väl – oavsett vilket land och kultur barnen kommer från.

*

Uhuru 40 år

Strax före jul firade Tanzania ett jubileum - 40 år som självständig stat. I Stockholm firades jubileet med en stor Uhuru-fest lördagen den 8 december. Text Lars Asker, foto Carl-Åke Gerdén.

Tanzanierna i Stockholm hade bildat en festkommitté och hyrt Akalla träff till festen för drygt 150 deltagande. Det fanns gott om mat och dryck och stämningen var hög i den upplådda församlingen.

Tanzanias ambassadör Mr Kateka höll tal och påpekade att vi lätt glömmer bort de framsteg Tanzania gjort sedan 1961 inför dagens alla problem, och hur mycket Tanzania och hela Afrika har Nyerere att tacka för. Han uppmanade tanzanierna att vara "ambassadörer" för Tanzania.

Lisbeth Palmetalade som företrädare för Joha Trust Fund om utbildning och Mama Barbro. Svetan representerades av under-tecknad som gratulerade, berättade lite Svetan-historia samt efterlyste fler tanzanier i föreningen. Allt framfördes på swahili, någorlunda bra av publikens reaktion att döma.

Flera tal hölls innan det var dags för dansuppvisning "Ngoma", och sedan drog dansen igång till Afro-pop blandat med Mzungu-låtar till långt fram på småtimmarna.

Arrangemangen sköttes proffsig trots att planeringen drog i gång ganska sent, och trots att Svetan inte hunnit och orkat engagera sig.

Speciellt gjorde kvällens värdinna och konferenciär Dinah Mbagu-Eurén mycket till för att festen skulle bli lyckad.

*

Vid hedersbord nr 1: Sonja Björkén och Lisbeth Palme, flakerade av ambassadörsparet Kateka

Redaktör Lars Asker i talarstolen

Svetan-möte i Uppsala

I den pågående mötesserien som Svetan arrangerar runt om i landet tillsammans med Tanzanias ambassadör, hölls ett möte i Uppsala den 13 mars 2001. Text och foto: Lars Asker

Mötet hölls i Nordiska Afrikainstitutets lokaler nära järnvägsstationen. Förutom styrelserepresentanter från Stockholm kom även en grupp Tanzanier som studerar på Tekniska Högskolan till mötet.

Ambassadör James Kateka, som även hade sin fru med, inledde med en genomgång av dagsläget i Tanzania. Några punkter han uppehöll sig vid var övergången till flerpartisystem (igen), till marknadsekonomi, Tanzanias stabilitet och den vikt swahili och Nyerere haft för landets utveckling. Han pekade på flera områden som nu utvecklas snabbt och där möjligheterna för utländska investeringar är goda.

Naturligtvis kom det att handla en hel del om den tragiska politiska utvecklingen på Zanzibar och det polisvåld som givit Tanzania uppmärksamhet i media och svårtat landets goda anseende i vinter. Kateka var mycket bekymrad över döds soffren men hoppades att samtal mellan CUF och CCM nu skulle komma igång och leda till kompromisser och samförståndslösningar. Han redogjorde för regeringens ståndpunkter och pekade på svårigheterna för polisen att verka i den uppjagade stämning som rådde. Han varnade också för en florerande ryktesspridning och överdrifter i mediareporteringen.

Ambassadör James Kateka under pausen på Nordiska Afrikainstitutet

Macroeconomic adjustment

Kvällens andre talare var Jörgen Levin från Göteborgs universitet. Han har arbetet som ekonom i Kenya och Tanzania där han senast var i sex månader under 1999.

Titeln på hans föreläsning var Macroeconomic adjustment and the impact on the poor: The case of Tanzania. Han analyserade och kommenterade den ekonomiska utvecklingen i Tanzania under 90-talet, understödd av ett imponerande statistiskt underlag. Vi hoppas kunna återkomma med hans föreläsning i Habari.

Båda föreläsningarna följdes av livliga frågestunder och däremellan hann de 30 personer som var med om en intressant kväll "mingla" och få förfriskningar som ordnats av Mick och Magnus Lidbeck.

Deltagare: Liza Ilskog och Abdulaziz Lodhi

Jörgen Levin, ekonom från Göteborgs universitet

...och i Umeå

En färsk rapport av Oloph Hansson från ambassadörens tal vid Svetanmötet i Umeå. Om läget i Tanzania och Afrika:

Afrika är den enda kontinent där fattigdomen växer. Afrikas ekonomi kommer enligt UNCTAD:s beräkningar att stanna vid en tillväxt på 3 procent under det närmaste årtiondet. För att bekämpa fattigdomen borde tillväxten ligga på 6 - 8 procent.

Priserna på de varor Afrika exporterar har sjunkit och reella biståndet har minskat med nära 50 procent under de senaste tio åren. Bara fem länder - däribland Sverige - har nått FNs mål om ett bistånd på 0,7 procent av bruttonationalprodukten. För att kompensera för fallande råvarupriser och minska fattigdomen skulle Afrika behöva 10 miljarder dollar årligen, noterade Tanzanias ambassadör James L. Kateka vid ett seminarium i Umeå, arrangerat av Svetans ombud där Ronny Lundberg och Gunilla Sjöström. Seminariet hade samlat cirka 50 deltagare på Kafé Station, däribland ett dussin afrikanska studenter som läser vid universitetet i Umeå.

Ambassadör Kateka konstaterade att Tanzania i motsats till flertalet afrikanska stater haft en stabil politisk utveckling - ett arv från Julius Nyerere. Landet har genomfört en rad ekonomiska reformer. Flertalet statliga företag har privatiserats. Över 220 nya företag har startats och ekonomin växer för närvarande med cirka 5 procent. Landet har fått en viss nedskrivning av sina lån.

Dessa pengar satsas huvudsakligen på utbildning. Ett av regeringens mål är att alla barn skall få möjlighet att gå i grundskola. Fattiga barn skall befrias från avgift och åtgärder sätts in för att förbättra utrustning och lärarutbildning. Till gymnasieutbildning går i dag 10 procent av eleverna i grundskolan. Målet är att öka andelen till 21 procent 2003 och 50 procent 2015. Regeringen använder en fjärdedel av budgeten till satsningar på utbildning och närmare två tredjedelar av skolbudgeten satsas på grundskolan.

Men än viktigare är att de rika länderna i norr organiserade i EU och NAFTA sänker sina skyddstullar och låter de afrikanska länderna exportera på rättvisare villkor.

Om det stora Lake Victoria projektet som involverar Tanzania, Uganda och Kenya berättade Anne-Marie Mullins och visade filmen Lake Victoria under stress.

Häxkonst, avundsjuka och solidaritet

”Först när man gifter sig in i den afrikanska kulturen blir man medveten om dimensioner och företeelser som dittills varit fördolda”, berättade Gunnar Lind i nummer 3 av Habari 2001. ”Om det går bra för någon eller bättre än för någon annan finns en benägenhet att försöka sabotera eller på annat sätt lägga krokben för denna person i stället för att lära av honom eller henne hur man kan förbättra sin situation. För att återställa ordningen kan en förbannelse drabba den som brutit mot kravet på balans och jämställdhet.

Lars Ljung som också arbetat i Tanzania och gift sig med en tanzaniska har liknande erfarenheter framförallt från hustruns hemby. ”Man skall akta sig att bygga ett hus som är finare än de andra och om man har pengar får man inte visa det.”

Fred Nyman med över 30 års erfarenhet som missionär i Tanzania berättar att han på 60-talet träffade en man som upprepade gånger fått sitt hem skövlav av eld därför att gnistor under torrtiden tänt husets grästack. Han arbetade på ett av missionens byggen och fick en kontant inkomst. Nyman föreslog att han skulle köpa ett plåttak och slippa eldsvådorna. Mannen vägrade. Ingen annan i släkten hade plåttak. De fanns bara på missionskyrkan och regeringens hus. Om han köpte ett plåttak skulle det tas illa upp.

Alf Helgesson verkade som missionär i Afrika under närmare 30 år. Fascinerad av den afrikanska livssynen ägnade han sin fritid från 1965 till 1971 åt socialantropologiska studier bland Tshwafolket i södra Mocambique. Hans forskning resulterade i en licentiatavhandling vid Witwatersrand-universitetet i Johannesburg. En populärversion av hans rön finns sammanfattad på svenska i en skrift ”Visionen vid vasskanten - om afrikansk världsbild och livssyn”, utgiven av Sidas kursgård. Av titeln framgår att iakttagelserna är generella för stora delar av den afrikanska kulturen.

Han fann att vad vi uppfattas som avundsjuka grundar sig i uråldriga religiösa föreställningar om hushållning med naturens krafter och tillgångar och en rättvis fördelning av dessa.

En central föreställning är wutomi, den livskraft som gör att människan blir till och som varje dag måste flöda in i varje människa genom mat och dryck men också livselement som hälsa, fruktsamhet, statustillväxt och människovärde. Himlens Makt låter livskraft flöda över allt levande, växter, djur och människor. Men inte mer än det nödvändiga. Om någon roffar åt sig mer än han behöver blir någon annan - vanligen en närstående - utan. Lagom livskraft är därför idealet, alltför stor framgång, alltför god hälsa, alltför stora skördar utgör därmed ett ”plusliv” som hotar balansen och gemenskapen.

”Att avundsjuka kan uppstå i sådana fall är helt naturligt. Men känslan går djupare än så, eftersom den gamla traditionen bekräftar aningen att ”pluslivsmänniskor” stjäls från det gemensamma samhället. De har tagit åt sig av

den livskraft som inte var deras. Troligen har de använt sig av förbjudna hemliga krafter för att få livet att flöda åt sitt håll. De löper risk att anklagas för ’häxeri’ det mest fruktade onda i samhället och den anklagelsen kan leda till utfrysning eller ännu värre följder”.

Idealet är följaktligen balans och status quo. I Afrika har strävan efter balans resulterat i ett mycket konservativt samhälle där förändringar upplevs som farliga intrång eller åtminstone oftast möts med misstro. Kan detta vara en grundorsak till att största delen av Afrika fortfarande är uland? Frågar sig författaren, som i samma andetag noterar att den traditionella afrikanska livssynen står nära ett allmänmänskligt ideal för fortsatt liv på jorden. Den bygger på principen att varje människa skall ha lika mycket av de tillgängliga resurserna (livskraften), att människan är i symbios med hela skapelsen och att sunda medmänskliga relationer dagligen måste prioriteras.

Vem ville att han skulle dö?

Slumpen spelar en mycket liten roll. I stället finns en fast rotad föreställning att det finns en orsak ”eller snarare en vilja bakom varje händelse. Även när den mycket gamle dör hänger frågan i luften: Vem var det som ville att han skulle dö?”. En Forum Syds biståndsarbetare tillbringade julen 1998 efter en julhelg hos en afrikansk familj i det lilla samhälle där han verkade. Han berättade senare att samtalen huvudsakligen hade kretsat kring att en äldre man i närheten avlidit. Alla i familjen var övertygade om att mannens son genom besvärjelse sett till att den gamle avled.

Sjukdom och död uppfattas som förutbestämda. När Zanzibar för några år sedan drabbades av en koleraepidemi sökte en av biståndsarbetarna att övertyga sina vakter att koka allt vatten för att skydda sig mot epidemin. Det mötte inget gehör. Först när hon berättade att koleraoffer på grund av smittorisken inte fick en normal begravning med släkten först samlad kring den döde utan snabbt grävdes ned började vakterna koka sitt dricksvatten. Likvaken och ceremonierna kring död och begravning är centrala i den afrikanska religiösa tron oavsett trossamfund.

Föreställningen om den förutbestämda framtiden inklusive döden är också ett av de svåraste hindren när gäller att bekämpa HIV/aids. Man kan inte kämpa mot himmelen.

Det talade ordet är dynamiskt

Föreställningen om hur livet började har genom generationer förts vidare och mycket litet har förändrats eftersom ordet tycks ha varit ofantligt betydelsefullt, skriver Helgesson. Det talade ordet är dynamiskt. Det kan förbanna men det kan också utlösa förbannelsen. Ord kan döda men de kan också ge liv. Ordet ger kraft åt bark, löv och rötter och gör dem till starkt verkande medicin.

Föreställningen om det talade ordets dynamik kan hos den som drabbas av en

förbannelse skapa en skräck som leder till sjukdom och död. Missionären Ted Fred Nyman berättade vid ett samtal 1998 om en händelse i en frikyrka i västra Tanzania. I en familj som i flera släktled varit muslimer kom ungdomarna i familjen i kontakt med en kristen församling och ville bli medlemmar. Ungdomarnas föräldrar och äldre släktingar reagerade kraftigt.

– Först var ungdomarna motståndskraftiga men så hände något som gjorde att två av flickorna blev väldigt, väldigt rädda. De greps av fruktan och höll sig borta från också sina kristna vänner som de umgåtts med och som ville hjälpa dem. En kort tid efteråt dog båda flickorna.

Ett försök till rationell förklaring är att rädslan påverkar immunförsvaret och gör den rädda människan mottaglig för olika slags infektioner.

Extremt progressiv beskattning

Kravet på jämställdhet och solidaritet inom storfamiljen och släkten innebär att den som har ett överflöd är skyldig att dela med sig. Exempelen är otaliga. Moses Pole Pole verkar som biträdande koordinator för Forum Syd i Dar es Salaam. Han har hustru och tre egna pojkar men i hushållet bor ett dussin personer bland annat brorssöner som vars skolgång han också svarar för.

Fred Nyman berättade att generalsekreteraren i pingstkyrkan i Tanzania plötsligt fick ansvar för ytterligare fyra barn att ta hand om när hans bror dog och änkan giftes bort med någon som inte ville kännas vid hennes barn. En pastor i en av pingstkyrkans församlingar dog i en bilolycka. Han hade 13 barn. Det äldsta barnet, också pastor, fick nu utöver för sina tre egna barn också ansvaret för sina 12 syskon.

Ju högre inkomster en medlem av storfamiljen har desto större blir hans obligationer mot släkten. Kraven innebär en omfördelning kraftfullare än i något socialistiskt system och ett slags progressiv beskattning som saknar motstycke i industriländerna. Det kan verka hämmande på ambitionen att med studier och hårt arbete förbättra sin situation och det kan också förhindra möjligheten att starta ett eget företag. En av våra tanzaniska swahililärare hävda att en av förklaringarna till att indierna, som är en liten minoritet men dominerar detaljhandeln, är att tanzanierna ofta hindras på grund av kraven från storfamiljen. ”Om en tanzanier samlat ett startkapital att använda för en rörelse och någon i släkten behöver ekonomisk hjälp är det självklart att kapitalet måste offras. Han hinner aldrig samla ihop tillräckligt och om han lyckas kan han aldrig själv räkna med att ta hela vinsten”

Solidaritet mot släkten är en börda för många unga men samtidigt en tillgång i ett land som nästan helt saknar sociala skyddsnät. Detta nät får allt större maskor och trasas gradvis sönder av ungdomarnas krav på ett eget liv och av inflyttningen till storstäderna som innebär att banden med släkten töjs ut och brister.

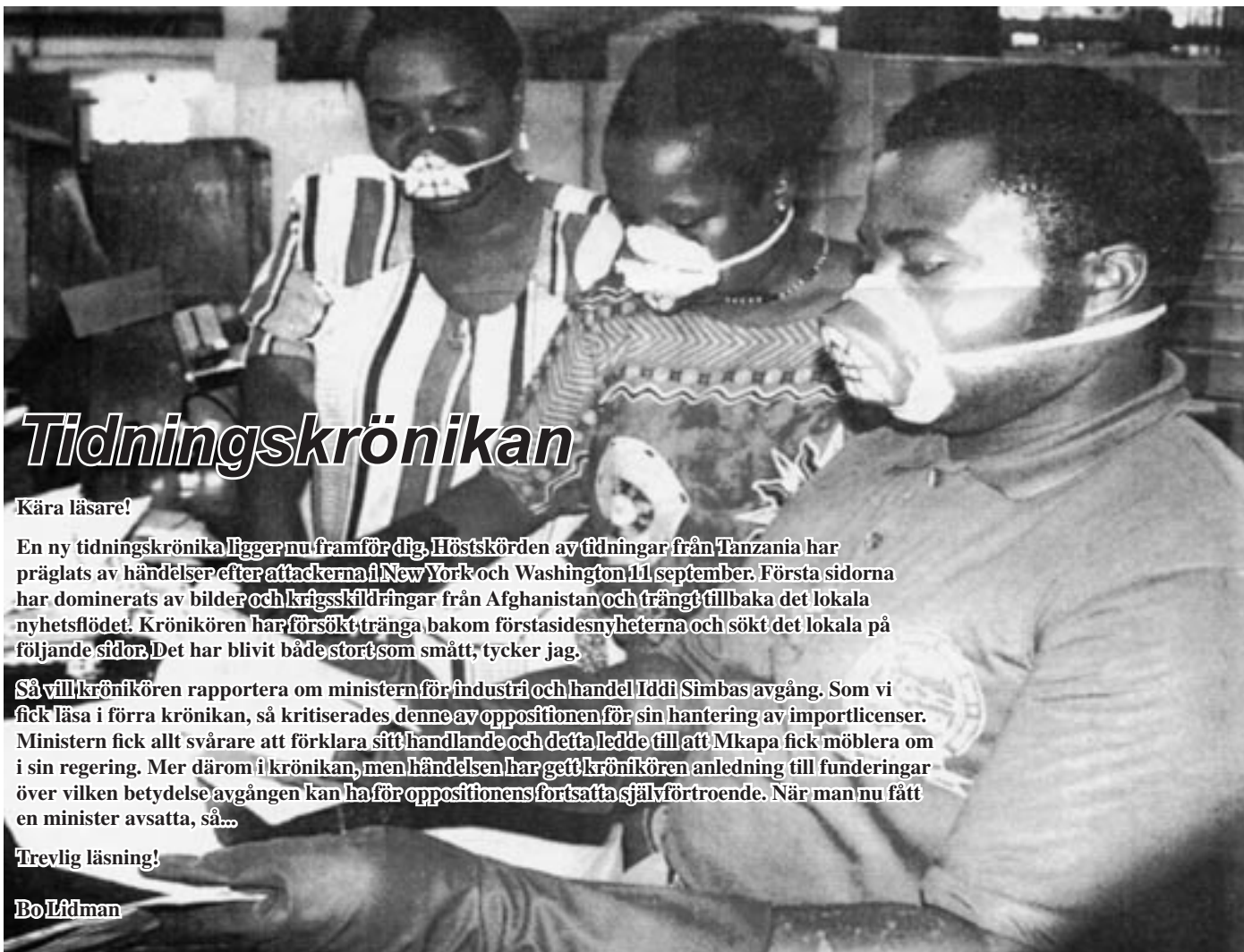
Fred Nyman: - Vi närmar oss det europeiska levnadsmönstret. Man kan inte upprätthålla storfamiljetraditionen.

OH: Men om det inte finns resurser att skapa ett socialt skyddsnät finansierat av samhället?

FN: Det vågar man inte tänka på. Det kan bli en katastrof för många.

Oloph Hansson

*

Tidningskrönikan

Kära läsare!

En ny tidningskrönika ligger nu framför dig. Höstskörden av tidningar från Tanzania har präglats av händelser efter attackerna i New York och Washington 11 september. Första sidorna har dominerats av bilder och krigsskildringar från Afghanistan och trängt tillbaka det lokala nyhetsflödet. Krönikören har försökt tränga bakom förstasidesnyheterna och sökt det lokala på följande sidor. Det har blivit både stort som smått, tycker jag.

Så vill krönikören rapportera om ministern för industri och handel Iddi Simbas avgång. Som vi fick läsa i förra krönikan, så kritiserades denne av oppositionen för sin hantering av importlicenser. Ministern fick allt svårare att förklara sitt handlande och detta ledde till att Mkapa fick möblera om i sin regering. Mer därom i krönikan, men händelsen har gett krönikören anledning till funderingar över vilken betydelse avgången kan ha för oppositionens fortsatta självförtroende. När man nu fått en minister avsatta, så...

Trevlig läsning!

Bo Lådan

Workers of the sorting section of the Tanzania Posts Corporation put on special masks and gloves in course of their duty. This is due to the threat of coming into contact with anthrax powder said to be mailed by terrorists. Photo Selemeni Mpochi, Guardian

September

29/9 (Daily News) **Ruanda och Kongo på väg mot fred.** Under sitt besök i Tanzania har Ruandas president Paul Kagame berättat, att han haft fruktsamma diskussioner med Kongos president Joseph Kabila. Tillsammans har man beslutat att skynda på genomförandet av den fredsöverenskommelse som man undertecknade i Lusaka i juli 1999. Överenskommelsen syftar till att få ett slut på de interna striderna i det mineralrika Kongo. Kagame sade till den församlade pressen, att han informerat Kabila om de trupptillbakadraganden, som Ruanda gjort från det inre av Kongo. "Det finns mellan oss en välgrundad förståelse för hur denna process kan fortsätta", fortsatte Kagame.

Oktober

26/10 (Daily News) **Fem dödas varje dag i trafikolyckor.** Antalet trafikolyckor är 30 gånger fler i Tanzania än i utvecklade länder. Fem människor dödas i de 40 olyckor som dagligen

inträffar. Blodbadet i trafiken kostar årligen 20 miljarder TSH. Det är mot denna bakgrund som ställföreträdande departementschefen vid premiärministerns kontor, William Lukuvi, i går stödde ett förslag om att inrätta ett nationellt vägsäkerhetsorgan. "Så har Sydafrika, Moçambique, Botswana, Zimbabwe gjort och Kenya är på väg. Vi ligger efter med att genomföra ett SADC-protokoll om transporter och likaså enligt trepartsöverenskommelsen om Östafrika, utan att detta betyder att vi misslyckats. Regeringen kommer att med beslutsamhet ta sig an frågan och se till att förarna är kompetenta och att fordonen är i trafiksäkert skick."

27/10 (Daily News) **EU stöd för minskad fattigdom.** Som ett bidrag till landets budget för att reducera fattigdomen, har EU givit 76.1 miljoner euro enligt ett avtal som slöts igår. Anslaget följer på att EU uppmärksammat de framsteg som Tanzania gjort

på det makroekonomiska området när det gäller att hantera budget och att genomföra strategin för att reducera fattigdomen.

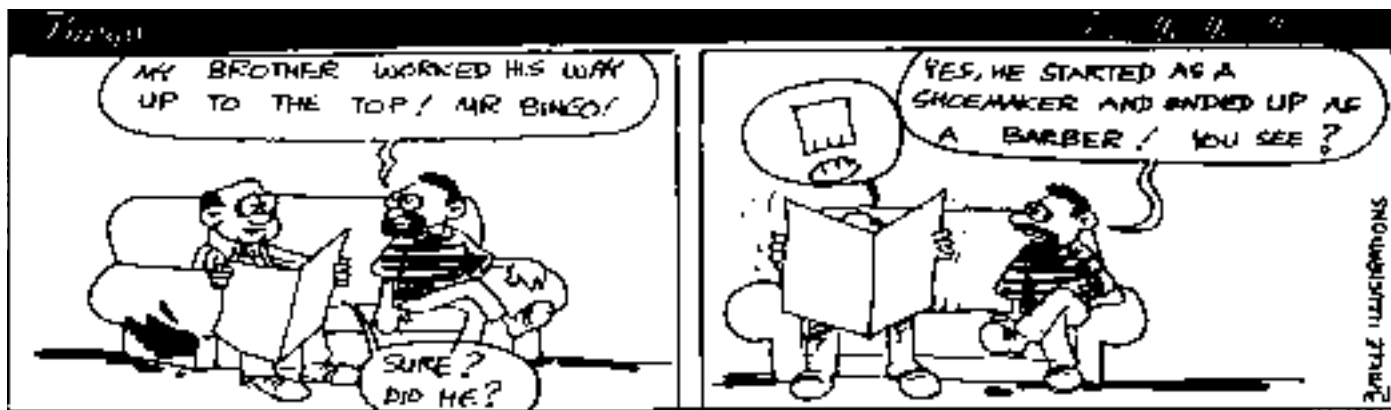
27/10 (The Guardian) **Bara samväldet undviker att hämta posten.** I spåren efter skräcken för brev med mjältbrantsmitta, så konstaterar posten, att det av ambassaderna bara är representationen för Brittiska samväldet i Dar es Salaam, som inte hämtar sin post. The British High Commission har dessutom stängt dörrarna för allmänheten och dess höge representant har evakuerat sitt residens och befinner sig på okänd ort.

Partier hotar med domstol mot CCM/CUF-avtal. Nio oppositionspartier i Zanzibar hotar med att gå till domstol, om man inte blir delaktiga i avtalet mellan CCM och CUF om att få ett slut på det politiska dödläget.

Sverige organiserar seminarium om Victoriasjön. Den svenska ambassaden i Dar

es Salaam kommer att hålla ett seminarium för svenska organisationer i Östafrika 29-30 oktober. "Det civila samhället, NGO:s och CBO:s kommer att spela en central roll i det intensiva nätverksbygget, som väntas ske de närmaste 20 åren, inom ramen för ett samarbete kring Victoriasjön," säger ambassaden i ett uttalande. Seminariet förväntas bli starten i ansträngningarna att skapa ett sådant samarbete. Sida planerar också en särskild fond för organisationer som arbetar i området och Forum Syd har fått i uppdrag att genomföra en studie. Rapporten från studien kommer att presenteras under seminariet.

29/10 (The Guardian) **Satsa på engelskan.** Tanzanias skolelever och studenter borde satsa på att behärska engelskan, som är vital för att kunna följa med i tekniska och vetenskapliga ämnen bättre. Denna anmodan ger biträdande ministern vid premiärministerns kontor, Omar Ramadhan Mapuri, som hedersgäst vid en tävling i engelsk uppsatsskrivning

och muntlig framställning mellan gymnasieskolor under veckoslutet. Tävligen sponsras av BP Tanzania och hölls för 12:e året.

November

8/11 (The Guardian)

Parlamentsledamöter kan förlora sina bilar för obetalda lån. Mer än 80 parlamentsledamöter ligger efter med betalningen av sina billån. Nu hotas de få bilarna konfiskerade om de inte fullföljer betalningarna. Det var under förra parlamentsperioden som beslutet togs, att alla parlamentsledamöter kunde få låna till en bil, en Toyota Landcruiser. Flera av dessa skuldsatta ledamöter har ingen plats i det nyvalda parlamentet. I dagsläget finns lån till ett värde av 147.8 miljoner shilling utestående.

9/11 (Daily News)

Valkommissionen föreslår valreform. Nationella valkommissionen önskar genomgripande förändringar i landets vallag och föreslår också tuffa tag mot våld och ojusta kampanjer i samband med val. Förändringarna bör genomföras till valet 2005. Valkommissionens förslag grundar sig på erfarenheter från de två demokratiska val som hållits i landet. Kommissionen menar att: "...det omfattande våldet under valkampanjer orsakas av brister i lagstiftningen som vägleder kampanjerna. Utan en relevant lagstiftning har myndigheterna inte lyckats med att visa vilket språkbruk som är godtagbart under valkampanjer," säger valkommissionen vidare och rekommenderar lagstiftarna att genomdriva en respekt för ett etiskt uppförande under valkampanjer.

9/11 (The Guardian) **Stulen bensin säljs i Dar.** På många ställen i Dar es Salaam är det

möjligt att köpa bensin som uppenbart stulits. Polisen sägs vara ovetande om problemet. Det är unga män som stjälar både bensin och diesel från ledningar i Kurasini, från tankbilar på genomfart och från vägarbetsplatser.

12/11 (Daily News) **CUF får 120 miljoner i partistöd.** Som ett resultat av överenskommelsen mellan CUF och CCM om försoning mellan partierna. Pengarna, som kommer både från unionsregeringen och regeringen på Zanzibar, skall användas till kampanjer för att göra människor medvetna om denna överenskommelse. Så skall CUF:s årskonferens, som öppnas idag, få del av pengarna. CCM har fått ett motsvarande belopp från unionsregeringen för motsvarande kampanjer. Allmänheten skall ges detaljer om överenskommelsen och vad den betyder för den politiska stabiliteten i landet. Ytterligare bidrag till CUF:s konferens, som beräknas kosta 277 miljoner, väntas också från institutioner och politiska partier i Sverige, Danmark och Holland.

Ny inriktning av utbildningen. Premiärminister Sumaye öppnade igår en konferens om yrkesutbildning i Dar es Salaam, med deltagare från länder i södra Afrika. Vid sitt öppningsanförande uppmanade han regeringarna att skifta inriktningen av utbildningen, från akademiska studier mot mer yrkesutbildning. Detta för att möta ett växande krav på utbildad arbetskraft, som behövs för att kickstarta ekonomierna i afrikanska länder. "Traditionellt har i Afrika den högre utbildningen åtnjutit stor prestige, även om dagens realiteter kräver av oss att lägga tyngdpunkten på den utbildning, som ger kunskaper som matchar arbetstillfällena," sade han.

Cashewnötproduktionen ökar.

De nya processindustrierna för cashewnötter i Masasi och Kibaha, gör det möjligt att öka produktionen från 1.250 ton till över 5.000 ton.

13/11 (Daily News) **CUF-ordföranden slår till mot kritiker.**

När CUF:s årskonferens öppnades igår, gav ordföranden Ibrahim Lipumba kritiker av överenskommelsen med CCM, svar på deras kritik. "De som menar att partiet sålt sig, genom att låta regeringen delvis bekosta konferensen, är missledda," menade han. "Det är småpolitiker som saknar visioner, politik och förmåga, som bara vill bli sedda och hörda i media," fortsatte han. CUF-ledaren drog också upp riktlinjer för vad som måste göras för att stärka partiet. Det ska ske genom att vidga partiets operativa nätverk över hela landet och få ut partiets budskap till folket. Partiets stora utmaning är att från sin starka ställning på Zanzibar också nå ut i byarna på fastlandet. Lipumba uppmanade också partiets medlemmar att göra HIV/AIDS-tester för att, som han uttryckte det, "förhindra vidare spridning av farsoten."

Salim söker ett slut på begåvningsflykten.

Förre generalsekreteraren för den afrikanska enhetsorganisationen, Salim Ahmed Salim, talade vid universitetet i Dar es Salaam och menade att flykten av skolade afrikaner till Europa, Amerika och Asien måste förhindras. Länder som Malaysia och Singapore har utvecklats snabbt därför att man lyckats med att behålla sina högt utbildade. Afrikanska länder kan ta efter dessa, genom att betala experter bra och ge dem den respekt och uppmärksamhet som de förtjänar.

14/11 (The Guardian) **CUF vädrar**

missnöje med lagändringar.

CUF:s generalsekreterare Hamad har, under partiets pågående konferens, starkt reagerat på rapporter om ändringar i det lagförslag som förbereds utifrån överenskommelsen mellan CUF och CCM. Hamad menar att varje ändring av vad man kommit överens om, måste ske med båda parter medverkan, annars hotar CUF att bryta överenskommelsen..

14/11 (Daily News) Zanzibar

förklarar ändringar. Zanzibars justitiekansler, Iddi Pandu Hassan, säger att överenskommelsen gjordes mellan politiska partier och inte mellan dem och regeringen. De justeringar som är nödvändiga, "kommer att genomföras i en anda av bästa avsikter och i nationens intresse", sedan det upptäckts att några paragrafer överskrider lagstiftarnas syften. Så kan tex. inte ledningarna för försvar och säkerhet dras inför domstol av den föreslagna kommissionen.

15/11 (Daily News)

Skattesänkning med villkor.

Regeringen är beredd att se över de nuvarande skattesatserna för moms och att ta bort hinder i skattelagstiftningen. Men med förbehållet att affärsidkarna då upphör med att försöka smita från skatter och betalar sina skatteskulder. "Så fort som regeringen kan inkassera moms till vad som är potentiellt möjligt, så kan momsen sänkas," sade biträdande finansminister Issa Khatibu, vid ett möte med Tanzanias handelskammare.

Sverige ger 40 miljoner SEK till folkräkning.

En överenskommelse om stöd till nästa års folkräkning skrevs igår under av ambassadör Sten Rylander och sekreteraren vid presidentens kontor, Raphael Mollel. Pengarna kommer att

användas till material, utrustning, utgivning av trycksaker och till lokala konsulter till det centrala folkräkningskontoret samt nationella statistikbyrån. I uttalandet från ambassaden framhölls det att bra statistik och korrekta demografiska data är nyckelfaktorer i den pågående kampen mot fattigdom och för att bana väg för Tanzanias ekonomiska och sociala utveckling.

Tanzanier skyr engelskan.

En läsundersökning, som genomförts i 1198 intervjuer av universitetet i Dar es Salaam, visar att 88 (5,1 procent) av dessa talar kiswahili och engelska i hemmet. Undersökningen, som var begränsad till åldersgruppen 20-34 år, visar ändå att 64 procent av de intervjuade läser Daily News, som därmed är den mest lästa tidningen. Den mest lästa kiswahilispråkiga tidningen var Nipashe, som lästes av 78 procent. Uhuru följde tätt därefter med 74 procent läsare. Den viktigaste informationskanalen var dock radio och television, men få föredrog seriösa, utbildande och informativa inslag i dessa media. TV-tittarna föredrog program med drama, musik och sport. En intressant iakttagelse som gjordes var att tittare, som inte kan engelska, hade ett så klart minne av den engelska dramaserien "Days of our lives", att de kunde berätta hela historien.

26/11 (Daily News) Falsk predikant varnar för

vaccinering. En predikant på Zanzibar går runt och sprider falsk information om vaccineringar. Han säger till människor att avstå från immunisering mot sjukdomar som mässling, polio och elefantiasis. För att skrämma säger han att vaccinerarna är gjorda av griskadaver och dopvatten från kyrkor och detta skrämmer eftersom fläskkött är förbjudet för muslimer.

27/11 (The Guardian) Ommöbleringar i regeringen.

Den fortsatta kritiken av ministern för industri och handel, Iddi Simba, har föranlett president Mkapa att röra om i regeringsgrytan. Iddi Simba får gå och ersättas av ministern för vatten och boskapsutveckling, Juma Ngasongwa. Dennes ministerium intas av Anthony Diallo, tidigare biträdande minister under Simba. Som ny biträdande minister för industri och handel har parlamentsledamoten för Kawe, Ritha Mlaki, utsetts.

EAC inviger lagstiftande församling och domstol.

I Arusha pågår förberedelser för invigningen av EALA, the East African Legislative Assembly, och domstolen. Till lagstiftare har Kenya, Tanzania och Uganda vardera valt 9 representanter. Ännu några dagar före invigningen hade Kenya problem med sin kvinnliga representation, som man ännu inte utsett.

27/11 (Daily News) Avskaffad skolavgift samlas fortfarande in.

Regeringens åtgärd att avskaffa skolavgiften genomfördes när det visade sig att skolavgiften avhöll många föräldrar från att sätta sina barn i skolan. Skolavgifterna ersattes av bidrag från skattemedel. Nu visar det sig att somliga skolor ändå tar upp avgiften, som kan variera från 15.000 TSH på landsbygden till uppemot 40.000 i Dar es Salaam. Nu varnar utbildningsministern för att skolor som praktiserar detta kan komma att straffas.

Föräldrar arresterade för omskärelse av flickor. Efter ett tips från grannar, har föräldrarna, man och två hustrur, arresterats för att ha låtit omskära sina fem flickor i åldrarna från 8 månader till 16 år.

Fortsatt fall för shillingen mot dollarn.

Den tanzaniska shillingen förlorar mark till USA-dollarn i en trend som analytiker fruktar kan innebära ett hot mot landets inflationsmål. En dollar kostar nu 917,31 TSH mot 904,5 1 november och 891 i början av oktober. Från centralbanken säger man också att det finns en alarmerande stor efterfrågan på dollar på den lokala marknaden, där många nu jagar efter den amerikanska valutan.

Avbokningar efter 11 september.

Turismen är en sektor som drabbats hårt av händelserna 11 september. Researrangörer rapporterar om en massiv avbokning av resor från USA och ledande hotell

säger att tillströmningen av gäster påtagligt har minskat. Tillsammans med minskningar också i den traditionella exporten, så gör detta att tillväxtprognosen för året har skrivits ned från 5,9 till 5,5 procent.

December

15/12 (Daily News)

Kolerapatienter på rymmen. 20 patienter, intagna för observation på en koleraklinik i Magogoni på Zanzibar, har rymt från kliniken och orsakat skräck bland sjukvårdare och allmänheten i området. En polisjakt har nu inletts för att infånga de förrymda. Kolera bröt ut förra månaden på Zanzibar och hittills har mer än 20 människor avlidit i sjukdomen. Myndigheterna har förbjudit försäljning av matvaror, i både fast och flytande form, för att undvika vidare spridning av den epidemiska sjukdomen. Det övervägs också om den stundande muslimska högtiden Idd el Fitr skall ställas in för att skydda befolkningen.

17/12 (Daily News)

FN-anklagelser mot Tanzania.

En FN-rapport, som under veckan diskuterats i säkerhetsrådet, anklagar Tanzania för att delta i plundring av det krigshärjade Kongo. Det gäller främst mineraler som diamanter och timmer. Regeringen tillbakavisar anklagelsen, sade biträdande utrikesminister Abdulkadir Shareef, och krävde, att den expertgrupp som ligger bakom rapporten, presenterar de bevis

som man säger sig ha. "Att varor transporteras genom Tanzania till Dar es Salaam, betyder inte att man deltar i en illegal exploatering av naturresurser. Tanzania har alltid intagit en neutral hållning till konflikten i Kongo."

Vaktbolag granskas av polisen.

Den senaste tidens många stölder av stora summor pengar, där vaktbolag är inblandade, har lett till att polisen nu undersöker alla registrerade privata bolag inom säkerhetssektorn. Nu begär polisen in personbeskrivningar för företagsledning och de anställda. Avsikten är att få bort de bolag som enbart startats med syftet att bedra. Nyligen försvann åtta vakter med tanzaniska pengar motsvarande ett värde av 27.000 USD, som de skulle distribuera till NBC:s filialkontor i Dar es Salaam. Några månader tidigare försvann två vakter med 2 miljoner USD.

17/12 (The Guardian) För tidig bön gav arrest. Mer än 20 ledare för Answar Sunnasekten arresterades igår, för att man inlett Eid el Fitr-bönen före den av Zanzibars regering proklamerade tidpunkten. Answar Sunnasekten menar att alla muslimer ska inleda och bryta fastan när månen siktats i någon del av världen. Inte enbart från Zanzibars horisont således.

18/12 (Daily News) Moraliskt förfall gör Shein bedrövad. Vice president, Ali Mohamed Shein, anklagade igår vissa föräldrar och vårdnadshavare för att ta efter västerländska traditioner och menade att detta dåliga föredöme var orsaken till ett moraliskt förfall bland deras barn. Vice presidenten anförde detta vid en Idd Baraza (markerar slutet på den islamska heliga månaden) i Arusha och fortsatte, "moraliskt förfall bland barn leder somliga

av dem in i kriminalitet och tidiga havandeskap". Detta beror menade han vidare att det väsligt inspirerade beteendet gör att "man ger sina barn en gränslös frihet... och att man inte ger sig tid att sitta ned med dem och lära dem god moral". Senare i anförandet uppmanade han, "muslimer och andra troende att föredra dialog istället för att ta till våld som lösningar på problem".

Barns välfärd förbättras. En ambitiös plan för att under fem år förbättra välfärden för landets barn har startats av regeringen tillsammans med UNICEF. Planen omfattar sju olika program, uppdelade på 18 projekt. Den totala kostnaden beräknas till 147 miljoner USD. Några mål som satts upp innebär att barndödligheten skall reduceras från 99 till 85 per 1000 födda till 2003 och till 50 år 2010. Samtidigt skall nya HIV-infektioner minskas med 25 procent. För utbildningen gäller målet att intagningen till skolan skall öka från 77 till 85 procent av en årskull barn till 2003. Hela programmet kommer att fokuseras mot HIV/AIDS, att förebygga och att vårda och varje program kommer att dimensioneras efter den effekt det har för kampen mot detta dödliga virus. För UNICEF undertecknades det "Memorandum of Understanding", som planen bygger på, av Björn Ljungqvist.

20/12 (Daily News) Budgeten på rätt spår. I en rapport redovisar Finansministeriet att det första kvartalet för innevarande budget i stort sett följt de uppskattningar som gjorts.

Ny amerikansk ambassadör. Den nye amerikanske ambassadören, Robert Venning Royall, överlämnade igår sina

kreditiv till president Mkapa. I ett uttalande sade den nye ambassadören, "att freden och lugnet i Tanzania är vad som kan attrahera amerikanska investerare." Robert Royall, som själv är affärsman, sade också att han kommer att arbeta med att utveckla landets ekonomiska tillväxt.

Sverige stöder kampen mot HIV/AIDS. Sverige har tillsammans Amref, the African Medical Research Foundation, signerat en överenskommelse värd 2 miljarder TSH till hjälp för kampen mot HIV/AIDS i Bundadistriktet i Mararegionen. Detta meddelade den svenska ambassadören, Sten Rylander, samtidigt som han överlämnade kontorsutrustning till Tanzanias handelskammare. Utrustningen omfattade datorer, faxar och kopiatorer och skall användas för att förbättra kommunikationen med möjliga nya marknader.

Kilimanjaro Stars återvänder slokörade. Tanzanias nationella fotbollsteam återvände från Ruanda, där man eliminerades i kvartsfinalen i Öst- och Centralafrikanska utmanar-kuppen.

21/12 (Daily News) TLP vägrar följa demonstrationsförbud. Tanzania Labour Party planerar att hålla en demonstration i morgon. Polisen har varnat partiet för att hålla en olaglig demonstration. Senast TLP genomförde en demonstration var 11 december, då polisen avbröt den och slog flertalet av demonstranterna. En parlamentsledamot blev så illa slagen att han fortfarande ligger på sjukhus. Morgondagens demonstration genomförs som en protest mot polisbrutaliteten vid denna demonstration.

CCM-CUF enighetskommitté i nya möten. Zanzibars president

Karume har kallat till nya möten med enighetskommittén, för att, som han säger, lösa vissa knutar som kommit fram under genomförandet av överenskommelsen. Han betonade vidare att det är nödvändigt att de båda sidorna arbetar för en ömsesidig tillit, liksom att det är viktigt att man konsulterar varandra i alla faser av genomförandet av överenskommelsen.

22/12 (Daily News) TLP ställer in demonstrationen. Från TLP meddelas kort att dagens demonstration och möte har ställts in.

Militärhögkvarter eldhärjas. Eld ödelade igår högkvarteret för chefen för landets militära styrkor, omfattande hans hemliga register, underrättelseenheten, industrisektionen och delar av konferenshallen. Viktiga dokument sägs ha förstörts av branden. Detta är den andra branden som ödelägger en officiell byggnad, bara två månader efter det att ministeriet för energi och mineraler lagts i aska. I ett längre perspektiv sett har andra officiella byggnader som centralbanken, inrikesministeriet och landets sjöfartsbyrå också brunnit ned till grunden.

22/12 (The Guardian) Sverige stöttar TAMFI. Sverige har genom Sida överlämnat mer än 100.000 USD till TAMFI, the Tanzania Association of Micro-Finance Institutions, som stöd för deras arbete med mikrokrediter till människor som saknar andra möjligheter till krediter. Överenskommelsen undertecknades av ambassadör Sten Rylander och TAMFIs ordförande Joyce Hamisi. Organisationen kommer också att kunna bygga upp ett kontor för sin verksamhet.

Afrika år 2020

"Låt oss afrikaner söka våra egna lösningar"

Debatten om och analysen av Afrikas framtid förs huvudsakligen utanför Afrika. Den afrikanska rösten i debatten om Afrika har varit tyst konstaterar Olugubenga Adesida och Arunma Oteh, båda nigerianer, som är redaktörer för en bok där uteslutande afrikaner diskuterar Afrika. Oloph Hansson refererar:

På uppdrag av Sida och Nordiska Afrikainstitutet har de sammanställt en drygt 200-sidig bok där unga (under 40 år) afrikaner, de flesta med akademisk utbildning ger sin syn på Afrika i dag och hur de vill se Afrika år 2020.

500 afrikaner runt om i världen inbjöds att delta, 100 svarade och av dessa har de 14 bästa bidragen nu publicerats med hjälp av Nordiska Afrikainstitutet i en bok med titeln *African Voices, African Visions*.

Geoffrey Kiangi

En av författarna är Geoffrey E. Kiangi, född i Tanzania och utbildad teknolog i England (Ph.D) och nu dekanus vid vetenskapliga fakulteten i University of Namibia.

Bortsett från biståndsprogram bryr sig västvärlden inte om afrikanska frågor, kanske därför att Afrika bidrar till den internationella ekonomin och handeln med bara någon procent, noterar han.

En rad akuta problem räknas upp: Mer än hälften av exportinkomsterna används för att betala utländska lån, korruptionen är omfattande: "Medan världens fattigaste länder finns i Afrika finns också världens rikaste presidenter i Afrika". Trots att hunger, sjukdomar och krig har decimerat hela samhällen är den generella befolkningstillväxten 3,1 procent, den högsta i världen. Den ekonomiska tillväxten överskuggas av befolkningstillväxten. Matproduktionen har minskat och mer än hälften av Afrikas befolkning får mindre än den dagliga kalorimängd FAO har rekommenderat.

Till dessa problem adderas krig som skapat 18 miljoner flyktingar och hemlösa, och ett sammanbrott av moral, etik och ansvar.

1960 - 1970 år av hopp

Kiangi beskriver perioden efter frigörelsen 1960-1970 som år av hopp. Men de länder som blev fria ärvde ett kolonialt ledningssystem och kolonialmakternas institutioner - utvecklade i väst med en annan historia och en annan kultur. De var dessutom ursprungligen uppbyggda i kolonierna för ett annat syfte - att behärska och kontrollera

befolkningen. Dessa system och institutioner var föga lämpade att möta den strävan och de förhoppningar, som fanns i de nya staterna. De var alltför byråkratiska, komplexa och oemottagliga för att möta folkens behov och de distanserade ledarna från folket.

Samma mönster återfanns i den tekniska utvecklingen. Den byggde på erfarenheter i väst och tog föga hänsyn till att en inhemsk teknologisk bas saknades. De få teknologiska yrken som lokalbefolkningarna behärskade betraktades som efterblivna och omoderna, det inhemska teknikkunskandet ignorerades. Ambitiösa och storvulna teknologiska projekt introducerades.

Bristen på västerländsk teknisk expertis för att driva dessa stora tekniska investeringar skapade svåra problem. Efter några få års drift stängdes industrier i brist på reservdelar, vägar förstördes och kraftstationer misslyckades att leverera elkraft.

Överdimensionerade arméer

Afrika behöver fred, mat, hälsovård, utbildning och miljoner arbetstillfällen. Hur uppnå detta? Kiangi rekommenderar när det gäller vetenskap och teknologi en strategi som går ut på satsningar på enkla lösningar, som gynnar många och inte på stora prestigeprojekt. Och alla teknologiska program måste vara förenliga med de finansiella tillgångar landet har och oberoende av bidrag utifrån. Det är nyckeln för ett genombrott i teknisk utveckling.

En av de stora bördorna i de afrikanska staterna är försvaret eller snarare militären, vars andel i några stater kostar mer än hälften av bruttonationalprodukten. Arméerna har ofta använts för att förstöra den nation de är satta att försvara. De bör bantas till rimlig storlek och även användas för civila ändamål.

Privata skolor stänger ute de fattiga

Om skolan noterar Kiangi att regeringarna i allt större utsträckning inte klarar stödet till grundutbildning. Alltför privata skolor öppnas vilket leder till att de fattiga även i fortsättningen förblir utestängda från utbildning.

Den högre utbildningen lider av låg kvalitet och höga kostnader. De största bovarna är universiteten, som försummar att ta hänsyn till folkets behov: "Medan 90 procent av befolkningen i en del afrikanska stater bor på landsbygden sysselsatta i småföretag och jordbruk fortsätter universiteten att erbjuda en västerländsk utbildning med marginell nytta för denna dominerande sektor av befolkningen. Utexaminerade i teoretisk fysik, avancerad matematik och Marx-leninistisk filosofi fortsätter de högre utbildade att rinna ut ur universiteten med små möjligheter att få en anställning medan en majoritet av befolkningen brottas med torka, småföretag och daglig försörjning. Universiteten borde ändra sin utbildning mot dessa nya mål. Det skulle gynna både dem som får högre utbildning och landet."

Demokrati

Angående demokrati och bristen på demokrati konstaterar Kiangi att demokratiska reformer skyndsamt måste genomföras. "Men det innebär inte att de modeller länderna i Väst erbjuder är de rätta. Afrika behöver värdera och utveckla sina egna demokratiska strukturer som tillåter det folkliga deltagande som är nödvändigt för verklig utveckling".

Han noterar att förbättrade rättssystem, omfattande offentlig debatt, yttrandefrihet och oberoende medier kommer att skynda på införandet av demokratiska styrelseformer, reformer som måste genomföras av afrikaner för afrikaner. Hjälp från välmående partners utanför Afrika är välkomna men utomstående påtryckningar i syfte att genomföra demokratiska strukturer utvecklade någon annanstans underminerar ambitionen att stödja demokrati - d v s tillåta folk att fatta sina egna beslut.

African Voices, African Visions.

*Ed. Olugubenga Adesida and Arunma Oteh
Nordiska Afrikainstitutet
Uppsala 2001*

Globalseminarium

'Om Jesus vore chef för Världsbanken' var överskriften på det globalseminarium som ordnats på Stiftsgården i Rättvik den 2-5 januari. Katharina Beck-Friis tillsammans med Eva och Hans Burgman rapporterar.

Stiftsgården har sedan länge tillsammans med andra organisationer ordnat seminarier om olika utvecklings- och internationella frågor med medverkan av experter inom olika områden. Tonvikten ligger på vad Kyrkan och enskilda kristna bör göra för att medverka till en rättvisare fördelning av jordens resurser och en hållbar utveckling. Denna gång var det DemokratiAkademin, Kristna freds rörelsen och Svenska kyrkan som samverkade. Enligt uppgift var världsbankens chef informerad.

Seminarieret började efter lunch på onsdagen. Ett 70-tal deltagare hade mött upp trots snö hinder och trafiksvårigheter.

Den förste föreläsaren var Carl Tham från Olof Palmes internationella centrum. Hans uppgift var att söka besvara frågan: Är vi på väg mot en demokratisk världsordning? Han slog fast att IMF gav en kredit på 8 miljarder \$ till Argentina och att det i stort sett var USA som bestämde villkoren. I IMF liksom i Världsbanken är det de västerländska stormakterna som bestämmer - den rika världen mot den fattiga och ett av instrumenten är GATT, ett annat NAFTA (North American Free Trade Agreement). Det är fortfarande nationalstater som basar. I Kina finns det fackförbund men de är till för att kontrollera arbetarna, inte hjälpa dem.

Orsakerna till Argentinas bankrutt och Zambias djupa kris är vanstyre, ansåg Tham.

Nationer och folk efterlyser en rättvisare världsordning. En sådan måste bygga på demokrati och hårt arbete. På frågan om vi går mot ett rättvisare samhälle blev Tham svaret skyldig. Han är egentligen pessimistisk. Det bästa som hänt hittills är kampanjen för skuldavskrivning "Jubel 2000". Något gott måste växa fram ur den nuvarande diplomatin.

Temat för seminarieret "Om Jesus vore chef för Världsbanken" besvarades bäst av kommentatorn Elisabeth Gerle. Hon är rektor vid Svenska kyrkans pastoralinstitut i Lund och mest känd för att hon startade och genomförde den stora Fredsresan. I stort sett kunde hon acceptera Carl Thams teser. Hon sa bland annat att demokrati utan ideologi är farlig. Diskussionen om mänskliga rättigheter till exempel i Mellanöstern har tunnats ut av makt kampen Israel-Palestina och händelserna den 11 september förra året. WTO:s regelverk styr marknadskrafterna.

Beträffande Jesus och Världsbanken kan man säga tre saker:

- Jesus ville sanningen
- Han vill inte strukturanpassning
- Han skulle nog tackat nej till cheftjänsten

Under diskussionen föreslog Gerle att vi skulle försöka påverka politikerna genom media.

Systemet med föreläsare och "opponent" fungerade bra och arbetet fortsatte sedan i små grupper med redovisning. Tiden till detta blev ofta något knapp.

Globaliseringsprocessen

Under torsdagen talade vice riksbankschefen Lars Heikensten om Demokratin, marknaden och globaliseringsprocessen. Han såg ingen motsättning mellan demokrati och marknad utan menade att båda är de bästa instrumenten vi för närvarande förfogar över. Världens rika och fattiga länder är numera länkade på ett mera påtagligt sätt till varandra. Många frågeställningar är gemensamma till exempel hur man arbetar med inflationsmål och hur man klarar bank- och valutakriser.

Människor har fått det bättre ekonomiskt under de senaste 25 åren samtidigt som klyftorna mellan rika och fattiga har ökat på många håll. Det finns goda skäl att tro att ökad handel är till gagn för både världen som helhet och utvecklingsländerna. Därför är det viktigt att reducera handelshindren särskilt inom jordbruket.

Avregleringen av kapitalmarknaden har varit på gott och ont. Den har gynnat en bättre användning av kapitalet samtidigt som kapitalflykt medfört negativa konsekvenser.

Tobinskatten kan vara ett bra instrument men det är inte säkert att den påverkar bara de riskfyllda kapitalrörelserna utan också sätter käppar i hjulet för det normala goda handelsutbytet. En diskussion om hur finansiella institutioner bör arbeta till exempel krav på ökad insyn, enhetlighet i redovisningen, kapitaltäckning och kreditvärdering bör komma till stånd och kan kanske leda till gemensamma regler. Ett tecken på detta är så kallade stabilitetsrapporter, som nu redovisas i ett 40-tal länder.

IMF:s roll diskuterades liksom frågan om de fattigaste ländernas skuldbörda. Globaliseringen har medfört att vi blivit mer beroende av varandra och det har i huvudsak varit av godo, välståndet har ökat, demokratin har blivit mer spridd. Men det finns också negativa inslag som gränsöverskridande miljöförstöring, ränteuppgångar och valutakriser genererade långt utanför ett lands gränser. Ett ökat internationellt samarbete behövs, för Sveriges del inom EU men också längre bort. Antalet människor som lever i absolut fattigdom dvs på mindre än en \$ om dagen har minskat, läskunnigheten och medellivslängden har ökat. Det räcker inte med att tillföra pengar, mycket handlar om

inhemska förhållanden, maktförhållanden, korruption, brist på utbildning, besvärliga klimatförhållanden och annat som hindrar utveckling. Öppnare handel, ökat bistånd samt politiska och ekonomiska reformer i u-länderna kan bidra till att minska de ekonomiska klyftorna.

Den nervösa marknaden

Opponenten Erik Lysén var i mycket ense med Lars Heikensten men ville framhålla att avregleringen av finansmarknaden lett till mindre frihet för regeringar att styra. Hur skall man kunna åstadkomma en överstatlig demokrati? Den nervösa marknaden är farlig ansåg han och belyste med följande exempel: Vid en sammankomst i Sydafrika råkade Nelson Mandela hosta ett par gånger. Spekulationer kom genast igång huruvida han var sjuk och i så fall hur allvarligt det var. Genast började man sälja ut rand och den föll katastrofalt. Det tog flera månader att återskapa förtroendet för Sydafrikas i grunden sunda ekonomi. Det var spekulationerna som satte igång processen.

I Sydostasien kom utvecklingen i gång tack vare en jordreform på 50-talet vilken stöddes av USA. Den ledde till småföretagande och tillväxt. I Latinamerika ställde USA sig på diktatorernas sida och följden har blivit att en landsbygdsutvecklingen liknande den i Sydostasien inte har kommit igång på böndernas villkor.

Världsbanken talar nu om fattigdomsbekämpning istället för om strukturomvandling, vilken blivit kritiserad från alla håll, men strategierna har inte förändrats särskilt mycket. Det krävs konsekvensanalyser och skuldbördan bör vara på en sådan nivå att det finns utrymme för egna initiativ och tillväxt. Vissa länder behöver därför total skuldavskrivning bland dem Tanzania, ansåg Lysén. Qatar-mötet har lett till att man vill börja en ny runda i WTO, men missnöjet växer bland annat i Sydafrika eftersom man inte infriat sina tidigare löften utan hela tiden ställt nya krav för att genomföra handelslättnaderna.

Andra frågor som diskuterades var inflytandet från informella maktstrukturer som G 8, vapenlobbyn och oljegänget, EU:s jordbrukspolitik, EU:s inflytande över IMF=USA.

Införande av EMU skulle minska möjligheten av valutaspekulationer. De afrikanska rösterna

i IMF motsvarar 4% medan större delen av IMF:s verksamhet pågår i Afrika.

Fredsobservatörer

Lisa Petri berättade på ett mycket medryckande sätt från globaliseringens bakgård i Mexico. Hon berättade om de uteblivna jordreformerna och om följderna av att Mexico gått med i NAFTA. Resultatet för bönderna har blivit att de blir avhysta från sina jordbruk genom så kallad lågintensiv krigföring, dvs terror i olika former med eller utan regeringens samtycke.

Utländska investerare vill komma över marken för att bedriva storskaligt jordbruk. Kristna fredsrorelsen skickar ut fredsobservatörer, som bara skall vara där utan att ingripa eller bli alltför bekanta med folk. De lever under enkla förhållanden några veckor i varje by och det anses bevisat att deras närvaro har avskräckande effekt på de paramilitära gruppernas framfart. Det handlar om området Chiapas i södra Mexico men Kristna fredsrorelsen har också observatörer på andra håll.

Kyrkans ansvar

Peter Weiderud, utrikeschef i Svenska kyrkan, talade om kyrkans ansvar i en globaliserad värld. Han framhöll att globalisering medfört svårigheter för nationalstaten att agera till exempel när det gällde arbetsmarknadsåtgärder, beskattning och liknande frågor med ABB som exempel i Västerås. Bara 6-7% av verksamheten finns i Västerås och huvudkontoret ligger i Zürich. Han hänvisade till en rapport från UNRISD (United Nations Research Institute for Social Development) som kom 1995, men som han menar ändå ger en bra bild av konsekvenserna, både de positiva och de mindre önskvärda.

Följande sex punkter räknade han upp:

- Demokratin har blivit mer utbredd
- Marknadskrafterna har blivit mer dominerande
- Globalisering av ekonomin har gjort det svårare att se orsak och verkan
- Förändringar av produktionssystem och arbetsmarknad har minskat möjligheterna för fackföreningar, välfärdsprogram m.m.
- Teknologiska förändringar
- Globalisering av media innebär att hela världen tittar på samma såpor samtidigt

Välutbildade människor rycks med av utvecklingen medan andra blir efter och det finns en risk för att tilltagande hopplöshet leder till kriminalitet och andra sociala problem. Vi måste försöka hitta möjligheter att utnyttja de positiva sidorna och begränsa de dåliga verkningarna.

Vad är då kyrkans ansvar? Man kan ställa sig frågan: Where is the wisdom that was lost in knowledge, where is the knowledge that was lost in information?

Han nämnde diskussionen mellan Lundgren och Hammar. Kyrkan har ett världsvitt och 2000-årigt perspektiv, partierna ett 100-årigt. Kyrkan är en ideologisk organisation medan partierna är intresseorganisationer. Kyrkan måste anlägga de utsattas perspektiv och höra sina samarbetspartners frustration. Kyrkan är ett etiskt korrektiv och arbetar långsiktigt,

Lars Heikensten

Foto: Riksbanken

vilket är ett mervärde när det gäller biståndet. Ekologiska frågor måste också var med. Det borde stämma till eftertanke att vi i den rika världen använder 50 kg råvaror per dag vilket skulle räcka till 500 miljoner människor men nu är det redan 1 miljard människor som lever så. Kyrkan bör bekämpa provinsialism. Besvikelser leder i dag till radikal religion, tidigare var marxismen svaret. Radikal religion är inåtvänd och definierar sig själv som en motkraft och garanterat mot det andra. Kyrkan bör bejaka öppenhet, dialog, kulturmöte och universalism.

Opponenten

Malin Stawe, vice ordförande i Kristna fredsrorelsen, menade att olikheter ofta maskeras i andra termer än de verkliga till exempel religiösa. Det är viktigt för kyrkan att definiera social tillhörighet. Kyrkan kan vara ett globalt offentligt rum och där finns både rika och fattiga.

Vi saknar globala institutioner som fungerar. Politikerna behöver oss för att kunna fatta svåra beslut.

Anders Wejryd, biskop i Växjö och ordförande i Lutherhjälpen, menade att kyrkan inte tar sitt ansvar i den globaliserade världen. Vi sysslar med ekonomi och politik och medlen blir lätt målen. Svenska kyrkan är inåtvänd och vi borde bli mer verksamma. Kyrkan finns för att världen skall leva, för att människor skall kunna behålla hoppet och för att tjäna medmänniskorna. Kyrkan har internationella kontakter och kunskaper, som är mycket folkligt förankrade. Det krävs uthållighet och långsiktighet. Kyrkans aktieinnehav ingen stor fråga, däremot är det viktigt vad ärkebiskopen sagt. Kyrkan är en åsiktsgemenskap och det är viktigt att hålla kvar sydperspektivet i allt vi gör. Vi bör inrikta oss mer på en sinnelagsetik än en ändamålsetik och försöka leva i bön, arbete och vänskap med varandra.

Vi samtalar också i smågrupper och mellan de tyngre föredragen fick vi tillfälle till härlig körsång och befriande dans och blev underhållna av ett spelmannslag. En workshop om demokrati och hur man uppnår och behåller den gav oss också tillfälle att röra på oss.

Många deltog i gårdens gudstjänstliv och njöt av promenader på Siljans is, som var full av snökrystaller som glittrade i solskenet.

Klein, No logo: Märkena, marknaden, motståndet, 2001

Dahl: Demokratin och dess antagonister, 1999

Tännsjö: Konservatism, Ny upplaga Ordfront 2002

UNRISD: States in dissarray. Social effects of globalization, 1995

Frostin: De nedtystades Gud, 1992

Makt åt maktlösa. Solidaritet i globaliseringens tid, 2001

Internet: www.chiapas.nu

Infrastruktur alltid bra?

Infrastruktur har blivit ett magiskt trollspö som skall få alla problem det rör vid att försvinna. Om du frågar befolkningen i landsortens avlägsna byar vad de mest av allt vill ha så blir svaret oftast - **bra vägar så vi kan frakta våra varor till marknaden**. Men är det självklart att allt blir så mycket bättre av att bygga nya vägar, om inte andra insatser samtidigt sätts in på andra samhällsområden?

Exempel

For några månader sedan fick jag höra en historia om en man som fraktat ett lastbilslass med potatis från södra Tanzania för att säljas på marknaden i Dar es Salaam. När bilen väl kommit fram så hade hela vinsten gått åt att muta trafikpoliserna längs vägen. Mannen sade att han skulle aldrig göra om affären. Potatisprojektet var uppenbarligen en bra affär för trafikpolisen, men var det syftet med vägen, och gynnar detta landsbygds intressen?

I Sverige bygger vi bättre vägar för att öka trafiksäkerheten, men i Tanzania ökar olyckorna när bättre vägar byggs, som jag vill påstå på grund av trafikpolisen. Visserligen är trafikpolisen ytterst nitisk med sina radar-kontroller, fast det spelar ingen roll om du kör en eller femtio kilometer i timmen för fort, böterna är desamma. Sedan är det bara att blåsa på tills det är dags att betala igen. Jag har sett detta åtskilliga gånger och främst bland de våldsamt fortåkande bussar som finns här. Bussar som ibland kör upp till 140 km/tim på vägar som i Sverige skulle ha hastighetsbegränsning till 70 km/tim.

Detta får till följd en otäck massa svåra trafikolyckor med stora sjukvårdskostnader och massor av mänskligt lidande. Jag läste nyligen litet olycksstatistik gällande Tanzania, nära 85 % av olyckorna var orsakade av vårdslös körning. Olycksrisken i Tanzania är mycket högre än i Europa, räknat per fordon.

Trafikpolisens kunder

De vårdslösa förarna är trafikpolisens "kunder" och inkomstkälla, så varför stoppa deras framfart och ta ifrån dem körkortet, detta skulle ju stänga inkomstkällan! Men är syftet med infrastrukturen (den förbättrade) att öka trafikpolisens inkomster? Om det inte samtidigt med infrastrukturens förbättrande tas krafttag mot korruption och för ökad rättssäkerhet är det tveksamt hur mycket utveckling andra samhällsgrupper får, bortsett från trafikpoliserna! **Gunnar Lindh**

Olympiskt pris till Tanzania

Tanzania knep en utmärkelse i vinterolympiaden i Salt Lake City. Inte i skidspåret men väl på miljöpallen. Sebastian Chuwa från Kilimanjaro var en av fem pristagare som belönades för sina framgångar i miljögrenen. Sedan 1994 har den olympiska kommittén haft miljö som ett ledande tema – vid sidan av sport och kultur. I samband med spelen i Salt Lake City hedrades därför individer som gjort betydande ansträngningar att bevara vår miljö.

Sebastian Chuwa har under många år propagerat för och organiserat trädplanteringar runt vulkanberget Kilimanjaro. I samarbete med de lokala skolorna har Chuwa etablerat 47 Malihai grupper, som lär eleverna betydelsen av sund ekologisk hushållning. Syftet är att skydda ekologin runt berget, som har stor betydelse för jordbruk, turism och elproduktion. Fem procent av Tanzanias befolkning är beroende av vattnet från Kilimanjaroberget, och 95 MW genereras med hjälp av dess källflöden. Jordbruk, boskapsbetning, kommersiell trädfällning mm inkräktar på dessa viktiga naturresurser. Global uppvärmning hotar dessutom "snömössan" på bergets topp.

Sebastian Chuwa är ordförande i Kilimanjaro Environmental Conservation Management Trust Fund. Han var också med om att starta African Blackwood Conservation Project (ABCP). Blackwood (ebenholtz), som bland annat används till musikinstrument, är på väg att utrotas. ABCP arbetar hårt för att vända den negativa trenden för ebenholtz, så att avverkning och tillväxt kommer i varaktig balans.

Vi gratulerar Sebastian Chuwa från Tanzania till att ha vunnit ett olympiskt pris i en gren med större och långsiktigare betydelse än de grenar som massmedia uppmärksammar i termer av skam och dopning. *C-Å Gerdén*

Kontroversiellt flygledningssystem

En debatt om behov och prioriteringar som inbegriper både köparlandet Tanzania och givarlandet Storbritannien har brutit ut och involverat både internationella och lokala organisationer.

Tanzanias regering har beslutat köpa ett trafikledningssystem för flyg från ett engelskt företag för 40 millioner USD. Inköpet har mött stark kritik från flera givarorganisationer. Det finns billigare system för 10 millioner USD som väl skulle tillgodose Tanzanias behov, hävdar Världsbankens experter det. Det

dyrare systemet avser också militära ändamål och är alltför avancerat för ett land med åtta militära flygplan. Många millioner skulle istället kunna användas för utveckling inom de sociala sektorerna till fattigdomsbekämpning, påpekar kritikerna. Beslutet rimmar illa med att Tanzania samtidigt begär och får skuldlättnader. Detta säger bland andra tanzanska frivilliga organisationer, som också kritiserar att förhandlingarna kring köpet pågått i flera år och en första delbetalning redan gjorts.

Kritiken från civilsamhället riktas också mot den brittiska regeringen. Den brittiska regeringen har utfärdat en exportlicens som står i motsats till dess uttalanden om stöd till skuldavskrivningar, fattigdomsminskning och varaktiga biståndsinsatser. Den brittiska biståndsorganisationen Oxfam menar att båda regeringarna anses ha svikit sina utfästelser om öppenhet, transparent förvaltning och fattigdomsfokus. Organisationerna kräver att parlamentet och allmänheten skall få information och kunna diskutera dylika stora projekt med långvariga, vittomfattande ekonomiska konsekvenser och ökade skulder.

Den tanzanska regeringen svarar att det är just detta dyrare system som behövs för att ersätta den nuvarande uttjänta systemet. Vi kan inte lämna flygsäkerheten i Guds händer, kommenterar presidenten Mkapa enligt nyhetsbyrån Reuter. *C-Å Gerdén*

NEPAD-möte i Stockholm den 11/1

Kan AU bli Afrikas förenta stater? År 2000 tog de afrikanska staterna initiativet att transformera den tidigare samarbetsorganisationen OAU (Organisation for African Unity) till AU (African Union). Parallellt pågick ett programarbete på initiativ av Sydafrikas president Thabo Mbeki och aktivt stött av bl a Tanzanias president Ben Mkapa. Det resulterade i relativt omfattande och långtgående förslag. Den nya organisationen och programmet NEPAD (New Partnership for African Development) antogs vid ett möte i Lusaka 2001. Programmet fick västmakternas stöd vid G8-mötet i Genève samma år.

Den afrikanska organisationen skiljer sig från Europas EU på ett antal punkter. Medan den europeiska unionen för snart 50 år sedan startade som en organisation av ett halvdussin stater och sedan gradvis vuxit sig större, omfattar AU från början samtliga 53 stater på den afrikanska kontinenten. Och medan fröet till EU, Kol- och stålunionen, hade relativt begränsade mål (freden och ekonomin) och sedan fått alltmer omfattande uppgifter, startar den afrikanska motsvarigheten med ett detaljerat program som innefattar allt från fred och demokrati till sjukvård,

utbildning, energiförsörjning och infrastruktur i form av flyg, vägar och järnvägar. Den 10 och 11 januari i år var nio afrikanska utrikesministrar på initiativ av utrikesminister Anna Lindh inbjudna att möta de nordiska utrikesministrarna för en diskussion kring NEPAD.

Den 11 januari ordnades på initiativ av Nordiska Afrikainstitutet och Föreningen för Utvecklingsfrågor ett seminarium i Riksdagshuset. De afrikanska utrikesministrarna betonade att NEPAD är ett uteslutande afrikanskt initiativ där de afrikanska staterna utvecklar och tar ansvar för arbetet. Men ett pålitligt samarbete med omvärlden, däribland Europa, är nödvändigt. En viktig punkt är rättvis handel och skuldavskrivning. Frågestunden efter de mer officiösa inläggen blev relativt stillsam fram till dess att några unga afrikaner fick ordet och ställde en del impertinenta frågor. En journalist från African Forum drog fram den föga framgångsrika kampen mot korruption och bristen på pressfrihet i många länder. Han fick svar av bl a Tanzanias vice utrikesminister Albukander Shareef, som betonade att korruption skapar orättvisor. Han menade att småkorruptionen (petty corruption), som består av små mutor för att få en tjänst utförd, går att bekämpa bland annat genom att upplysa medborgarna om deras rättigheter. Svårare är det med den stora korruptionen (grand corruption) som innebär att stora ofta multinationella företag erbjuder betydande summor för en välvillig behandling. Här fordras bl a en skärpt nationell och internationell lagstiftning. Den som vill veta mer om AU och NEPAD kan på Nordiska Afrikainstitutets hemsida www.nai.uu.se under rubriken elektroniska publikationer hitta en analys AU och NEPAD av institutets research director dr Henning Melber. Vid seminariet pekade Melber på ett av de problem som finns i NEPAD. Länderna skall kollektivt verka för de gemensamma målen men respektera varandras integritet och inte blanda sig i staters inre angelägenheter, samtidigt som man vid allvarliga brott mot demokratin och vid krigsförbrytelser och folkmord kan göra det. Problemet illustrerades när journalister efter konferensen frågade de afrikanska utrikesministrarna om deras syn på president Mugabes agerande i Zimbabwe inför presidentvalet. Svaren var undanglidande och överslättande. *Oloph Hansson*

Tanzanias vice utrikesminister A. Shareef längst till vänster. Foto Katarina Beck-Friis

Kära "Anti" går rakt på sak

I Uppsala Nya Tidning den 26 februari skriver Fredrik Gladh från Tanzania om tidningarnas frågespalter. "Anti" är ett vanligt respektfullt tilltal till en kvinna, lite av vårt gamla "Moster". Frågespalterna heter ofta "Anti Namn". Dit vänder sig främst ungdomar som saknar någon att fråga om känsliga saker. Fredrik skriver även om den nya SIDA-stödda glättiga ungdomstidningen Femina som vi berättat om i Habari nr 3/01

"Tidningen behandlar ungdomars tankar och frågor kring sex och samlevnad på ett öppet sätt som tidigare var ovanligt i Tanzania. Deras rådgivningsspalt besvaras av en organisation för familjeplanering, Umati. Frågorna liknar dem som andra tidningar får, men svaren skiljer sig. Femina förespråkar också trohet och att ta avstånd från sex före äktenskapet. Samtidigt finns där en medvetenhet att många ungdomar inte följer traditionernas och religionernas levnadsregler. De har sex ändå. Därför förespråkas kondom oftare än i andra spalter."

Alla tidningar försöker ge ungdomar mod att vänta med sexualdebuten. Det gäller att få ungdomar att säga nej i stället för ja när frågan om sex kommer upp i en ny relation. Spalterna uppmanar ofta ungdomar att lämna sin partner, även om kärleken är stor, om partnern är otrogen eller oseriös i relationen.

Faran är alltför stor att bli hivsmittad. Det finns ingen partner i hela världen som är värd en ny chans efter ett sådant beteende, säger rådgivarna. Det gemensamma målet för samlevnadsspalterna är att det unga Tanzania ska räddas från att bli smittade av hiv."

Fredrik Gladh har skrivit flera artiklar för Uppsala Nya Tidning från Tanzania, bland annat den 10 oktober "Kryddnejlikor en guldgruva för Zanzibar"

Fotvandring i Massajland

Äventyrarna Mikael och Titti Strandberg från Dalarna har tillsammans med några vänner gjort en lång och strapatsrik fotvandring i Massajland med start i Kenya och avslutning i Sametrakten i Tanzania. Vandringen gjordes under juni-november år 2000 då det var extrem torka som innebar extra svårigheter, bl. a. blev man tvungen att överge sina två packåsnor. Den märkliga expeditionen av konstiga "Wazungus" blev trots att många levde på svältgränsen gästfritt mottagna.

Nu reser paret runt i Sverige och föreläser om Massajland. Man gjorde också en film som visades i TV i januari. Hemmets Journal berättar i nr 2/02 om expeditionen.

Swahiligudstjänst i nyrenoverade Lillkyrkan med pensionerade missionär Ingemar Holmquist

Swahiliförsamlingen i Stockholm har fått egen kyrka.

Swahiligudstjänsterna har sedan starten hösten 1992 hållits i ett sidoskepp i den stora S:t Clara kyrka. Gudstjänsterna har ibland störts av andra besökare i kyrkan och det hålls ofta konserter och andra engagemang som avkortat gudstjänsten eller den uppskattade kaffestunden efteråt.

I den så kallade Lillkyrkan vid kyrkogårdens södra sida har swahiliförsamlingen nu fått en egen kyrka och samlingslokal. Det lilla kapellet har tidigare använts av den koptiska församlingen men har under de senaste åren stått oanvänt och varit i dåligt skick. "Klarakyrkans grannar" bestående av företagen runt kyrkan har bekostat upprustning. Förutom kapell och kök finns där ett sammanträdesrum och två inglasade rum för enskilda samtal som man i många år saknat i Klara kyrka. Första swahiligudstjänsten hölls i Lillkyrkan den 17 februari i icke helt färdiga lokaler.

Swahiliförsamlingens initiativtagare Overa Sahlberg har för närvarande tjänst i Flen och hennes man Carl-Erik driver en mycket omfattande verksamhet i Klara kyrka med många resor runt om i Sverige. Det gör att gudstjänsterna ofta får ledas av någon annan. Det blir en brist på kontinuitet och engagemang som hämmar församlingsarbetet. Många av de swahilitalande i Stockholm är här bara för några månader eller år så genomströmningen blir ganska stor. Det behövs ständig nyrekrytering. Just nu saknas både sångare och musiker. Försöken att kunna finansiera någon som skulle kunna ägna mer tid åt swahiliförsamlingen har hittills inte burit frukt.

Kilimanjaro

I Svenska Dagbladets resebilaga söndagen den 27 januari berättar Lena Jönsson om en Kilimanjarobestigning. ".....det bestående minnet av Kilimanjaro är utan tvekan vandringen som helhet. Att befinna sig långt från all bebyggelse på höjder som annars

beskådas bara genom tjocka flygplansfönster. Att få njuta av den kompakta svarta, tysta natten med en stjärnspäckad himmel och ficklampans svaga sken som enda belysning. Att för några dagar få vara en del av detta mäktiga, skiftande och så speciella landskap nära ekvatorn. Kilimanjaro är så mycket mer än en topp."

Zanzibar – the spice island

I Kenya Airways ombordtidning Msafiri sommaren 2001, slogs Zanzibar upp stort på åtta sidor som turistmål med The Peace Memorial Museum på omslaget. Artikeln är rikt illustrerad med fina fotografier av Dennis Fairey som också skrivit texten. Där finns även ett foto av slavmonumentet på den gamla slavmarknaden vid Anglikanska kyrkan som konstnären Sara Sörnäs gjorde vid skulptörskolan i Bagamoyo

Söderut i Afrika – Safari från Kilimanjaro till Kap

Ann Andrén LL-förlaget, Stockholm 2001

Ann Andrén som flera gånger medverkat i Habari har givit ut en vacker bilderbok från en resa till fyra länder i Afrika. Resan går till Kenya, Tanzania, Namibia och Sydafrika. Ann är konstnär och fotograf vilket syns på det fina bildmaterialet i kombination med fint tryck och formgivning.

Förlaget LL ger ut böcker med lättläst text som vänder sig till barn och vuxna som av olika anledningar har svårt att läsa. Bilderna lockar till läsning av texten som ofta är så kort så att den närmar sig karaktären av bildtexter.

Ann är främst fascinerad av den mångskiftande afrikanska naturen och djurlivet men det finns med en hel del människor också. Under tre veckor i Tanzania besöker man nationalparkerna Kilimanjaro, Arusha, Tarangire, Lake Manyara och N'gorongoro.

Gäster från Bagamoyo

Konsthögskolan på Skeppsholmen i Stockholm och Skulptörskolan i Bagamoyo har ett utbyte inom Linneus-Palme programmet för högskolor i rika resp. fattiga länder.

Utbytet har sina rötter i ett studiebesök som Majgret Bjesse gjorde med några elever från Skulptörskolan 1999. När det dessutom visade sig skolans "allt-i-alla" Armi Rastenberger hade tagit hand en hel del om Skulptörskolans primus motor Stanislav när han en gång för länge sedan gick på KKH, var utbytet redan lätt att ordna!

Under höstterminen har sålunda eleverna Nura och Franco följt undervisningen på KKH. Dessutom har Skulptörskolans lärare "fundi" Maiko lett en workshop i träsnideri i samband med ett 5 veckors besök i oktober-november. Förra sommaren var professor Heinrich Müllner från KKH på studiebesök i Bagamoyo.

Nedan följer resultatet av intervjuer med gästerna, gjorda av **Eva Löfgren**.

Maiko Anang'angola

Maiko Anangangola är född i Dar es Salaam och brorson till den mycket kände makondeskulptören Huseni Anangangola. Det var hans farbror som lärde honom skulptera vid 17 års ålder.

Mailkos pappa är mwakonde från Tanzania och hans mamma mwakonde från Mosambique. Idag bor Maiko med sin mamma och sin familj, fru och fyra barn, i byn Kelege utanför Bagamoyo. Det var där han och Stanislaw Lux träffades 1989. Maiko hade då en grupp med tio ungdomar, de allra flesta från makondestammen, som han lärde upp. Deras skulpturer köptes upp av försäljarna från Mwenge, Dar es Salaam, för

att säljas vidare. Sedan 1995 har Maiko varit lärare på Skulptörskolan tillsammans med Stanilaw Lux.

Maiko har endast gått fem år i primärskolan och talar mycket litet engelska. Dock är han en kommunikativ begåvning och glad och öppen så han får många kontakter trots brist på ett gemensamt språk. Han var orolig för resan till Sverige och hur det skulle gå att byta flygplan i London. Efter terrorbombningarna blev det ytterligare ett orosmoment. Men det gick bra och han är mycket glad att vara i Sverige. Han är imponerad av all konst som finns på gator och torg och inte minst i tunnelbanan. När det gäller vädret så tycker han det är underligt att det blir kallare när solen skiner.

Just nu har han en skulptörkurs för fem elever på Konsthögskolan. När vi besökte skolan hade eleverna nästan blivit klara med sina afrikanska masker. De snidar i päronträ och med traditionella verktyg. Alla elever är kvinnor och de tycker att det är ett mycket hårdare och mer tidskrävande arbete än de kunnat föreställa sig. De tycker också det är ovant att sitta på golvet och arbeta men resultatet är över förväntan. De verkar mycket nöjda med att ha fått denna unika möjlighet och prisar Maiko som lärare.

Nura Msabaha

Nura är född 1987 i kuststaden Lindi men flyttade sedan med familjen till Songea där hon gick i primärskola. Hon återvände till kusten för att gå i sekundärskola i Mtwara och familjen bor numera i Dar es Salaam. Genom en farbror som är läkare i Bagamoyo kom hon i kontakt med Skulptörskolan. Som

ung brukade hon göra figurer i lera och fläta mattor med mönster.

Nura började som praktikant vid skolan 1998 och antogs till skolan följande år tillsammans med fyra andra flickor. Hon har fått utstå en hel del gliringar och motstånd för att hon gett sig in på ett manligt arbete. Kvinnliga konstnärer och konsthantverkare i Tanzania arbetar mest med lera, flätning av mattor och korgar samt batik. Väldigt få tecknar och målar och de få som försökt sig på träskulptur är verkligen pionjärer. Det anses dessutom som fysiskt tungt.

Speciellt nu känner hon ett starkt tryck från familj och omgivning att kunna visa upp resultat och framgång efter Sverigevistelsen. Hittills tycker hon att hon lärt sig väldigt lite som hon kan tillämpa hemma. På Konsthögskolan har hon exempelvis arbetat med videodesign och bildbehandling men hon ser ingen möjlighet att kunna skaffa en egen dator. Hon drömmer om att kunna återvända med ett startkapital i form av pengar eller en dator för att kunna starta egen verksamhet och kunna försörja sig.

Franco Kabrica

Franco Kabrica är född i Akchaka i Karagwedistrikten nära Rwanda. Hans farfar var den mäktige hövdingen Lumanyika. När Franco var liten flyttade hans föräldrar till södra Uganda där han växte upp och gick i grundskola. Han har gått i sekundärskola i Dar es Salaam. Franco började tidigt teckna och göra figurer i lera. Han kom i kontakt med skulptörskolan via släktingar och följde undervisningen till och från som extraelev för att slutligen bli antagen som ordinarie elev 1998. Han har arbetat som konstlärare på Masama Internationella skola i Bagamoyo. Han har även hunnit med att arbeta som mekaniker och ett halvt år som fiskare i Mteradammen.

Franco är en glad prick som guidat och hjälpt många av skolans besökare genom åren och lärt sig några svenska fraser. En av besökarna var en ung dam från Kanada som studerade dans på kulturskolan i Bagamoyo. Sedan några månader är de gifta.

Samling kring utställning av skulpturer från Skulptörskolan i Bagamoyo, projektledaren säljer lotter i bakgrunden

Nura och elev vid Konsthögskolan beundrar ett resultat av Maikos workshop

Bagamoyo-kväll på Kungliga Konsthögskolan

Text: Lars Asker

Foto: Katharina Beck-Friis

Den 7 november arrangerade Konsthögskolan och Svetan en Bagamoyokväll på i Konsthögskolans lokaler på Skeppsholmen i Stockholm. Anledningen var utbytet mellan skolorna och gästerna från Bagamoyo.

Det började med landgångar, öl och mingel i den stora studio på bottenplanet där läraren Maiko Anang'ola från Bagamoyo höll sin skulptörworkshop. Elevarbetena var utställda liksom en del av de arbeten utbytes eleverna Franco Kafrica och Nura Msabaha arbetat med. Professor Heinrich Müllner som varit i Bagamoyo med några elever från Konsthögskolan var naturligtvis där. Bland gästerna syntes också den annars så tillbakadragne tanzaniska konstnären Charles Njau.

En trappa upp fanns mera arbeten från skulptörskolan i Bagamoyo utställda tillsammans med ett fint huvud som lottades ut. Vi fick också se den film om skulptörskolan som många av Habaris läsare redan sett men dessutom en film av Lena Birgitsdotter som gjort ett examensarbete om skulptörskolan. Filmen bestod av intervjuer med några av eleverna i Bagamoyo om deras bakgrund och framtidsplaner.

Leveransen av Jesper Kirknaes fina makondebok som vi presenterade i Habari nr 4/01 kom tyvärr för sent för boken skulle kunna bjudas ut under kvällen. Men Svetans medlemmar kan fortfarande att köpa direkt från förlaget till rabatterat pris.

Maiko som återvände till Bagamoyo redan i november för att ta över efter Stanislav Lux

hann med en studieresa till Åland. Där fick han fick bekanta sig med Runar Salminens träsniderier och besöka flera gallerier och en konstglashytta.

Nura och Franco fick tillfälle att se på och även prova på att skulptera i is i Kiruna.

Det är nu dags för en utvärdering och översyn av utbytesprogrammet. Det har visat sig att förberedelserna inte varit tillräckliga

för ett helt lyckat utbyte vilket lett till att förväntningarna från båda håll inte varit riktigt realistiska. Både för skolorna och Svetan har det inneburit betydligt mer arbete än vad som förutsetts. Tanzanierna har haft svårt att tillgodogöra sig det självständiga studiesättet på Konsthögskolan och har hämmats av studieovana och för grund teoretisk bakgrund.

Ovan: Konsthögskolans samordnare för utbytet Armi Rastenberger talar till gästerna Nedan fr.v.: Nura, Sten Löfgren, fundi Maiko, Franco, professor Heinrich Müllner

Haya-folkets traditionella kultur

Bo Svensson berättar här om bakgrunden till de lokala ansträngningar som nu görs att nu bevara wahayas traditionella kultur.

Jag arbetade under åren 1995 till 2000 som rådgivare åt Tanzanias organisation av personer med rörelsehinder, eller CHAWATA som är förkortningen på swahili (Chama cha Walelavu Tanzania). Jag var stationerad i Kageraregionen och kom då att samarbeta mycket med CHAWATA-Kagera: s regionala sekreterare Kaganzi Rutachwamagayo. Vi åkte runt i hela regionen och bildade lokalavdelningar och höll seminarier. Under våra resor berättade Kaganzi ofta lokala historier om heliga platser där förr kungen eller någon annan viktig person i det traditionella hayasamhället hade bott. Men det tog lång tid innan Kaganzi berättade att han räknade sig som traditionalist d.v.s. han omfattade religionen och traditionerna från tiden innan kristendom och islam kom till området.

Kaganzi växte upp i en kristen miljö men p.g.a. hans funktionshinder (polioskador i båda benen) så kom han att tillbringa den mesta tiden av sin barndom i hemmet där han lyssnade på äldre personer som berättade historier om haya-traditionen. Hans farfar var vicekung och en känd krigare vilket bidrog till att många äldre traditionalister kom till Kaganzi's hem.

Men det var först i 20-årsåldern som han

förstod den religiösa delen av haya-traditionen. Hans fru hade utvalts av förfädernas andar redan i ungdomsåren. Detta tillsammans med Kaganzi's rika kunskaper om haya-berättelser gjorde att hans intresse väcktes för alla aspekter av hayafolkets traditioner.

Han och hans fru hade stora problem att bl.a. bygga ett hus för initieringsriter eftersom bådars släktingar var kristna och kraftigt emot den traditionella religionen. Men efter att fått starkt stöd från den siste kungen av Kyamtwara, E. Rukamba, så lyckades de uppföra en mindre byggnad på sin tomt.

Kaganzi säger att det inte är något fritt val att ägna sig åt dessa traditionella riter eftersom andarna själva väljer vem de vill utse. Men de utvalda har stora problem i dagens värld eftersom klanerna och de traditionella kungarna inte beskyddar traditionerna. Även om det råder religionsfrihet i dagens Tanzania så räknar inte regeringen traditionella präster som andliga ledare jämbördiga med kristna präster, imamer eller hindupräster. Det är till och med så att många människor anklagar traditionella specialister för olika nutida samhälleliga grymheter såsom mord på äldre kvinnor, våldtäkter på flickor, barnmord mm. I många familjer så utstötts personer som har

traditionella trosföreställningar.

I den traditionella religionen finns tankar om att bevara naturen men nu förstörs den och gamla kunskaper om medicinalväxter försvinner även om traditionella doktorer och barnmorskor fortfarande har stort förtroende bland folk.

Kaganzi har tillsammans med likasinnade bildat en organisation kallad TIDERAF vars syfte är att:

- Återupprätta självförtroendet bland traditionella specialister i Buhaya.
- Att utveckla andlig mognad bland de troende.
- Att rusta upp och bevara traditionella heliga platser.
- Att forska om och dokumentera hayafolkets traditioner och religion.
- Att skydda hotade medicinska växter.

Kaganzi vill gärna komma i kontakt med personer som är intresserad av hayafolkets traditionella liv för att utbyta erfarenheter och ev. stödja hans arbete. Han kan nås på adress:

Kaganzi Rutachwamagayo
c/o TIDERAF P.O. Box 10211
Dar es Salaam, TANZANIA

Forum Syd är en politiskt och religiöst obunden organisation för samarbete inom folkrörelsebiståndet med 150 medlemsorganisationer. Forum Syd har cirka 50 biståndsarbetare i Kambodja, Nicaragua, Tanzania, Zimbabwe och Guatemala.

• Två folkhögskolorådgivare

Du ska fungera som rådgivare till en grupp av folkhögskolor (3–6 stycken) varav en kommer att bli "main duty station". Du ska tillsammans med rektor och personal finna, föreslå, planera och genomföra förändringar i skolornas planeringssystem, ledning, kursutbud, marknadsföring. Du ska också jobba med behovsinventering av nya kurser och inkomstskapande aktiviteter av alla slag.

• Organisationsrådgivare 4H Arusha

Du ska fortsätta en redan påbörjad uppbyggand av 4H-verksamhet i Arusharegionen, norra Tanzania.

• Organisationsutvecklare till ZANAB, Synskadades förening på Zanzibar

Du ska försöka bidra till att ZANABs verksamhet kommer att omfatta fler synskadade och att föreningen kommer att fungera bättre och effektivare för synskadade på Zanzibar.

• Rådgivare till CHAWATA, rörelsehindrades förening i Tanzania

Du ska försöka bidra till att CHAWATAs verksamhet kommer att omfatta fler personer med rörelsehinder och att föreningen kommer att fungera bättre och effektivare på flera plan.

Vi erbjuder ett spännande och utmanande arbete på två års kontrakt samt betald förberedelseutbildning. För mer information om tjänster skicka snarast en intresseanmälan i form av e-post eller vykort. Vi skickar därefter ansökningshandlingar, information om sökt tjänst och villkor till de som är kvalificerade. Gå även in på vår hemsida www.forumsyd.se för att läsa mer om utlysta tjänster. Ansökan måste vara oss tillhanda senast den 19 april 2002.

Forum Syd • Box 154 07 • 104 65 Stockholm
e-post: jobbinfo@forumsyd.se